ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 75 (8.504) ◆ 1994 йил 27 июнь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

Бугунги кун нафаси

РЕСПУБЛИКАМИЗДА

● Жиззах ва Фарғона вилоятлари фаолларининг бўлиб ўтган йиғилишларида вилоятлар ҳокимликлари қошида миллий пулимизни муомалага киритиш бўйича ташкил этилган комиссиянинг дастлабки иш натижалари муҳокама этилди.

● 24 июнь куни Ўзбекистон Республикаси валюта биржасидаги савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операция ўтказиш ҳуқуқи бўлган бешта банки иштирок этди. Савдо чоғида сўм-купоннинг АҚШ долларига нисбатан қиймати аниқланди. Бу қиймат бир АҚШ долларига 5922 сўм-купон даражасида қайд этилди.

● Ўзбекистон Халқ Демократик партияси Самарқанд вилоят кенгашининг нашри бўлган «Регистон» газетасининг илк сони муштарийлар қўлига тегди.

● Қозоғистон Республикасининг Ўзбекистон Республикасидаги элчихонасида бўлиб ўтган матбуот конференциясида Қозоғистон Республикаси элчиси Н. Искалиев телевидение ва оммавий ахборот воситалари вакилларига мустақил Қозоғистондаги иқтисодий-ижтимоий аҳвол ҳақида гапириб берди.

● Кеча марказий «Пахтакор» стадионида Ўзбекистон Кубогининг финалига чиқиш учун «Пахтакор» ва «Янгиер» командалари беллашдилар. Учрашувда янгиерликлар «Пахтакор»ни 3:2 ҳисобида мағлубиятга учратиб, кумуш соврин учун бўладиган мусобақанинг финалига чиқдилар.

ҲАМДЎСТЛИКДА

● Кеча Украинада Президент ва маҳаллий ҳокимият органларига сайловлар бўлиб ўтди. Президентлик лавозимига етти кишининг номзоди қўйилган эди. Бу номзодлар учун ким қанча овоз берганлиги ҳақидаги маълумотлар кейинроқ маълум бўлади.

● Борис Ельцин томонидан Олий судьялик лавозимига тақдим этилган 30 номзоддан 28 таси Россия давлат думаси томонидан тасдиқланди. Россия Олий судининг штатига ҳаммаси бўлиб 115 судьяни тасдиқлаш керак.

● Россия Марказий банки раиси В. Герашченконинг баёнот беришича шу йилнинг иккинчи чорагида пул қадрсизланишининг кескин ошиши кутилмаётир.

● Ўтган жума куни Россия Давлат думаси 1994 йилги бюджетни ниҳоят тасдиқлади.

● Туркманистонга рус шифокорларининг гуруҳи жўнаб кетди. Бу гуруҳ маҳаллий аҳолига тиббий ёрдам кўрсатади.

● Грузияда хусусийлаштириш чекларини 1 сентябрдан бошлаб тарқатиш эълон қилинди.

● Москва банклараро валюта биржасида ўтган жума куни АҚШ бир долларининг қиймати 1979 Россия рублига тенг келди.

● Озиқ-овқат маҳсулотлари ва ёқилғини харид қилиш ва келтиришнинг янги тизими Узоқ Шарқ аҳолиси таъминотига таъсир кўрсатмаслиги керак, деди Хабаровскда бўлиб ўтган кенгашда Россия Бош вазирининг ўринбосари Сергей Шахрай.

● 24 июнда Москвада атроф-муҳитни муҳофаза қилишга бағишланган халқаро анжуман ўз ишини бошлади.

ХОРИЖДА

● Япония Бош вазири Цутому Хата ўзи ва у бош бўлган ҳукуматнинг истеъфоси ҳақида баёнот берди.

● АҚШ Президенти Билл Клинтон Цутому Хатанинг истеъфоси хусусида таассуф билдирди ва Япония билан АҚШнинг бундан буёнги муносабатлари яхши ривожланиб боришига умид билдирди.

● Кеча бутун дунёда гиёвандликка қарши кураш куни нишонланди. Мутахассисларнинг ҳисоблашларига қараганда собиқ Иттифоқ ҳудудида жойлашган давлатларда камида 6 миллион киши гиёвандлик моддаларини истеъмол этади.

● Француз корпусининг олдинги қўшинлари Руанда ичкарисига киришни бошладилар.

● Бирлашган Миллатлар Ташкилоти хизмати берган маълумотларга қараганда жаҳоннинг 173 та мамлакати ичида тараққиёт даражаси бўйича Грузия 66-ўринни, Россия 34-ўринни, Беларусь 40-ўринни, Украина 45-ўринни, Литва 27-ўринни, Қозоғистон 67-ўринни, Тожикистон 97-ўринни эгаллайди.

Туркия сафари якунланди

АНҚАРА. 24 июнь. (ЎзА мухбири хабар қилади). Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг ташрифи Туркия матбуотида кенг ёритилмоқда. Шарҳлар ва мақолаларда икки қардош халқнинг азалий алоқалари бугунги кунда янада мустаҳкамланиб ва кенгайиб бораётгани алоҳида қайд этилмоқда. Жумладан, музокаралар якунида имзоланган ҳужжатлар — ҳуқуқий соҳада ўзаро ёрдам, фуқаро авиацияси соҳасидаги ҳамкорликни кенгайтириш ҳамда консуллик битимлари, икки мамлакат Ташқи ишлар вазирликлари ўртасида маслаҳатлашув ва ҳамкорлик тўғрисидаги протокол ўзбек ва турк халқларининг манфаатларига хизмат қилиши таъкидланмоқда.

Ташрифнинг иккинчи куни ҳам қизғин мулоқот ва учрашувларга бой бўлди. Туркия Бош вазири Тансу Чиллер хоним Ислом Каримов қабулида бўлди. Ўзаро мулоқот чоғида турли соҳалардаги ҳамкорлик ҳамда минтақавий ва халқаро масалалар юзасидан фикрлашиб олинди. Ўзбекистон раҳбари Туркиядаги таниқли ишбилармонлар, йирик компания ва фирмаларнинг раҳбарларини ҳам қабул қилди. Бу учрашувларда ҳамкорликнинг аниқ йўналишлари бўйича таклиф ва мулоҳазалар билдирилди.

Бугун тушдан кейин Туркия Республикаси Президентининг қароргоҳида Ўзбекистон раҳбарини расмий кузатиш маросими бўлди. Мўътабар меҳмон шарафига фахрий қоровул саф тортди, икки давлат мадҳиялари янгради.

Шу тариқа Ўзбекистон раҳбарининг Туркия Республикасига давлат ташрифи ниҳоясига етди. Икки қардош мамлакат ўртасидаги муносабатларни мустаҳкамлаш йўлида яна бир муҳим қадам ташланди.

(ЎзА).

УНИВЕРСИТЕТЛАР ҲАМКОРЛИГИ

ИСТИҚЛОЛ республикамизда илм-фанни ривожлантириш учун ҳам кенг имкониятлар яратди. Чунончи, куни кеча Тошкент ва Москва Давлат университетлари ўртасида келгусида ўзаро ҳамкорлик қилиш юзасидан шартнома имзоланди.

Беш йил муддатга мўлжалланган ушбу ҳужжатда биринчи навбатда ҳамкорликда илмий-тадқиқот ишларини ўтказиш, турли хил илмий кенгашлар, симпозиумларни ташкил қилиш ишлари ўз аксини топган.

Шартномага кўра ҳар йили университетлар ўртасида ўқитувчи ва талабаларни ўзаро алмашиш кўзда тутилади. Бу эса ўз навбатида таълим-тарбия ишларининг сифатини оширади.

Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш ўринлики, Тошкент ва Москва Давлат университетлари тасарруфида тез орада «Университетлар» деб номланган кичик қўшма корхона ўз фаолиятини бошлайди. У олимлар ишланмалари, ихтиролари бўйича янги маҳсулотларни ишлаб чиқариш юмушларини ташкил этиш ишларини амалга оширади.

Даврон НУРМАТОВ.

МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИГА

Қадрли дўстлар!

Сизларни — мустақил ватанимизнинг равнақи учун сидқидилдан хизмат қилаётган журналистлар, ношир ва матбаачилар, радио, телевидение, ахборот агентлиги ходимларини 27 июнь — касб байрамингиз муносабати билан самимий қутлайман.

Ўзбекистонда умумбашарий қадриятларимизни, халқимизнинг миллий ғурурини тиклашда, юртимизда тинчлик ва осойишталик, миллатлараро тотувлик, сиёсий ва иқтисодий барқарорликни таъминлашда, давлатимизнинг халқаро обрў-эътибори, мавқеи ва шарафини мустаҳкамлашда сизларнинг улкан ҳиссангиз бор.

Сизнинг она юртимиз истиқболини кўзлаган ҳаққоний сўзингиз истиқлол йўлида бунёдкорлик билан машғул халқимизни руҳлантириб келаётгани ҳаммамизни қувонтиради.

Барчамиз учун қадрдон она юртимиз — Ўзбекистонимизнинг порлоқ келажаги, иқтисодий, маданий тараққиёти йўлида хизмат қилиш ҳар бир инсоннинг муқаддас бурчидир. Бу улуғ, муқаддас мақсаднинг фидойилари—сизларга тинчлик-омонлик, бахт-саодат ва шарафли меҳнатингизда муваффақиятлар, ҳаётингизда омад тилайман!

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

МАТБУОТ ВА ОММАВИЙ АХБОРОТ ВОСИТАЛАРИ ХОДИМЛАРИДАН БИР ГУРУҲИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Кўп йиллик самарали меҳнати, мамлакат матбуоти ва ноширлигини ривожлантиришдаги хизматлари ва жамоат ҳаётида фаол иштирок этаётгани учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

ЎЗБЕКИСТОНДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЖУРНАЛИСТ

Алиев Ғулом — Самарқанд вилояти «Зарафшон» газетасининг мухбири

Баранов Альфред Александрович — Миллий ахборот агентлиги республика хабарлари таҳририятининг бош муҳаррир ўринбосари

Осербаев Ниетбай — Қораўзак тумани «Меҳнат байроғи» газетаси муҳаррири

Пак Лев Николаевич — «Народное слово» газетаси бош муҳаррирининг ўринбосари

Саъдинов Маҳмуд Холиқул ўғли — «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг бўлим мудири

Қоржовов Абдурауф — Ўзбекистон телевидениеси мухбири

ЎЗБЕКИСТОНДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН МАДАНИЯТ ХОДИМИ

Нурбаева Хатира — «Нурли жол» газетасининг масъул котиби

Сойибназаров Обиджон Қодирович — «Ўзбекистон» нашриётининг рассоми

Турдиқулов Эсон Турсунмуродович—«Овози тожик» газетасининг бош муҳаррир ўринбосари

Турсунова Севар Жaлиловна — Ўзбекистон телевидениеси шарҳловчиси

ҚУЙИДАГИЛАРГА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ФАХРИЙ ЁРЛИҒИ БЕРИЛСИН:

Абдуллаев Абдуғани — «Ўзбекистон матбуоти» журнали масъул котиби

Асқаров Қобилжон — «Андижоннома» вилоят газетасининг бўлим мудири

Аҳмедов Ашурали — «Маърифат» газетасининг бўлим мудири

Боймуҳамедов Рустам — «Туркистон» газетасининг мухбири

Жулина Светлана Аршаковна — Президент девони босмахонаси бошлиғи

Жўраев Ашурали Очилович — «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг бўлим мудири

Ибодинов Алишер — Олтиариқ тумани «Давр овози» газетаси муҳаррири

Маткаримов Шуҳрат Мадраимович — Ўзбекистон телевидениеси Хоразм вилоятидаги мухбири

Мелибоев Раҳимжон — «Сирдарё ҳақиқати» вилоят газетасининг бўлим мудири

Менглиқулов Ботир — «Сурхон тонги» газетасининг бўлим мудири

Муҳиддинов Салоҳиддин Фазлиддинович — «Халқ сўзи» газетасининг бош муҳаррир ўринбосари

Низаев Темур Теджиевич — «Правда востока» газетасининг шарҳловчиси

Норматов Иброҳим — Давлат телерадиокомпаниясининг дастурлар директори муовини

Олимжонов Ҳабибулла — Давлат солиқ қўмитаси матбуот хизмати бошлиғи

Позилов Абдуҳамид Маннопович — Қибрай тумани «Давр овози» газетаси муҳаррири

Сатторов Умид — Қизилтепа тумани газетасининг муҳаррири

Соснин Владимир Алексеевич — «Кашкадарьинская правда» газетаси муҳаррири

Толипова Басбуви — Жиззах вилоят босмахонасининг ҳарф терувчиси

Усмонова Мамлакат — «Тошкент» матбаа корхонаси муқова цехининг ишчиси

Хўжаева Назирахон Болтабоевна — Миллий ахборот агентлигининг Наманган вилоятидаги мухбири

Хўжамбердиев Ёқубжон — «Ватан» газетасининг муҳаррири

Қодиров Собир — Пешку тумани «Меҳнат зарбдори» газетаси муҳаррири

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 23 июнь.

* *Газетанинг шу сонига*

«МЕҲРЖОН» БАҒРИДА БАЙРАМ

МАНА, иккинчи йилдирки Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Фармони билан таъсис этилган Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари куни зўр шодиёналик билан нишонланмоқда. Ўтган шанба куни пойтахтимиздаги сўлим гўшалардан бири бўлган «Меҳржон» маданият ва истироҳат боғи кишилар билан ҳар қачонгидан ҳам гавжум ва файзли бўлди. Бу ерга газета ва журналларнинг таҳририятларида, нашриётлар, радио ва телевидение таҳририятларида меҳнат қилаётган кишилар, матбаа соҳасининг чин фидойилари, ёзувчи ва шоирлар, фан ва маданият ходимлари, санъаткорлар ташриф буюрдилар. Улар республикамизда иккинчи марта нишонланган Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларининг байрамида қатнашдилар.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасининг раиси Рустам Шоғуломов қисқача кириш нутқи сўзлаб байрам тантаналарини очиқ деб эълон қилади. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларига йўллаган табрикномасини Ўзбекистон Республикаси Президентининг давлат маслаҳатчиси Хайрулла Жўраев ўқиб эшиттирди. Тантанага йиғилганлар юртбошимиз табрикномасидаги «Ўзбекистонда умумбашарий қадриятларимизни, халқимизнинг миллий ғурурини тиклашда, юртимизда тинчлик ва осойишталик, миллатлараро тотувлик, сиёсий ва иқтисодий барқарорликни таъминлашда, давлатимизнинг халқаро обрў-эътибори, мавқеи ва шарафини мустаҳкамлашда сизларнинг улкан ҳиссангиз бор», деган сўзларни алоҳида фахр ва ифтихор туйғулари билан кутиб олдилар. Чиндан ҳам матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари Ўзбекистонимизнинг порлоқ келажаги, иқтисодий, маданий тараққиёт йўлида хизмат қилиш ҳар бир инсоннинг муқаддас бурчи эканлигини чуқур англаб, ўзларининг

бутун маҳоратларини, ҳаққоний сўзларини истиқлол йўлидаги бунёдкорлик ишларига сафарбар этмоқдалар. Бинобарин уларнинг ана шундай камтарона меҳнатлари ҳар томонлама рағбатлантирилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига кўра матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларидан яна бир гуруҳига кўп йиллик самарали меҳнати, мамлакат матбуоти ва ноширлигини ривожлантиришдаги хизматлари ва жамоат ҳаётида фаол иштирок этаётгани учун Фахрий унвонлар берилганлиги ва Республикамизнинг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланганлиги ана шу фикримизга ёрқин далилдир.

Дарҳақиқат журналист ва ноширларнинг қилаётган эзгу ишлари ҳар томонлама тақдирланмоқда. «Меҳржон» истироҳат боғида ўтказилган байрам тантаналари пайтида ана шундай фидойилардан бир гуруҳига ҳалол меҳнатлари ва турли танловларда ғолиб чиққанликлари учун совғалар ва ёрлиқлар топширилди. Сўзга чиққан кишилар ўз меҳнатларига берилган бундай мукофотлар учун миннатдорчилик сўзларини изҳор қилдилар.

Байрамнинг тантанали очилиш маросими ниҳоясига етгач «Меҳржон» боғида байрам сайиллари бошланиб кетди. Истироҳат боғи павильонларида Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси тасарруфидаги нашриётлар томонидан чоп этилган китобларнинг кўргазма савдоси ташкил этилди. Сайил қатнашчилари таниқли ёзувчилар, шоирлар, рассомлар, фан ва табобат илми вакиллари билан учрашиб, дилдан суҳбатлашдилар. Ношир ва матбаачилар ўртасидаги шахмат мусобақалари кўпчиликда катта таассурот қолдирди.

Бизда ҳар бир тантана санъаткорлар иштирокисиз ўтмайди. Шу куни истироҳат боғига таниқли санъаткорлар билан бир қаторда шаҳримиздаги кўпгина маданият уйларининг ҳамда меҳнат жамоаларининг бадиий ҳаваскорлари ҳам ташриф буюришиб, байрамга ўзгача файз киритдилар. Ўзбекистон халқ артисти Ортиқ Отажонов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Кумуш Раззоқова ва бошқа санъаткорларнинг қўшиқлари, раққосалар ижро этган рақслар, қизиқчиларнинг чиқишлари ҳаммага манзур бўлди.

Хуллас, «Меҳржон» маданият ва истироҳат боғида Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимларининг касб байрамига бағишлаб ўтказилган байрам шодиёналари унинг ҳар бир қатнашчиси қалбига бир олам шодлик бағишлади.

Санжар ЕДГОРОВ.

● СУРАТЛАРДА: «Меҳржон» боғида ўтказилган байрам шодиёналаридан лавҳалар.

Козим Улмасов олган суратлар.

СЎМНИ МУОМАЛАГА КИРИТИШНИНГ ДОЛЗАРБ ВАЗИФАЛАРИ

24 июнь куни Ўзбекистон Республикасининг миллий валютаси— сўмни муомалага киритиш бўйича Тошкент шаҳар фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишни Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков олиб борди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов сўзга чиқди. У миллий валютани муомалага киритиш бўйича қабул қилинган ҳужжатларда кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш вазифаларига батафсил тўхталди. Бунда гап, жумладан, истеъмол бозорини тўлдириш, пул муомаласини мустаҳкамлаш, республика экспорт имкониятларини кенгайтириш, болали оилаларга давлат томонидан кўрсатиладиган ижтимоий ёрдам тизимини такомиллаштириш тўғрисида борди.

Эҳтимол, ҳамма ҳам миллий валютани муомалага киритишнинг тарихий аҳамиятини ҳали тўла ҳис этмаган бўлиши мумкин, деди Б. С. Ҳамидов. — Лекин сўмнинг куч-қудрати бевосита ўзимизга боғлиқлигини алоҳида таъкидламоқчиман. У бир ёки бир неча йилга эмас, балки умрбод муомалага киритилмоқда. Миллий валютани муомалага киритиш эса иқтисодий мустақилликнинг асосий белгисидир.

Миллий пулларни муомалага киритишнинг собиқ иттифоқ республикаларидаги тажрибасидан ташқари жаҳон амалиёти ҳам мавжуддир. Бу тадбирнинг муайян қонунлари, ўз воситалари мавжуддир. Сўмни муомалага киритишга тайёргарлик кўришда ана шу масалалар тўла-тўкис ҳисобга олинди. Бунда республикамизнинг, халқимизнинг ўзига хослиги ҳам назарда тутилди, албатта. Шунинг учун бугунги кунда ҳамма нарса бу тадбирни амалга оширишдаги ташкилотчилик ишларининг даражасига, уларнинг ўз вақтида аниқ-пухта бажарилишига боғлиқ бўлади. Ходимларга иш ҳақини, биринчи навбатда пенсия, нафақа, стипендияларни сўмларда белгиланган муддатларда бериш жуда муҳимдир. Бунинг учун пенсия фондига ҳозирнинг ўзида имтиёзли кредит ажратилди.

Миллий валютани муомалага киритиш тўғрисидаги Президент Фармонини амалга оширишда Жамғарма банки ва унинг бўлинмалари алоҳида ўрин тутади. Сўм-купон муомалага киритилган ўтган йилги ноябрь—декабрь ойлари тажрибаси бу масалада тўғри йўл танланганлигидан далолат беради. Пулни Жамғарма банки ва унинг кассалари орқали айирбошлаш ўзини оқлади. Ҳозир ўша пайтдагидан фарқли ўлароқ омонат кассаларига қўйиладиган пул миқдорларида бирор чеклаш бўлмайди. Шундай экан, Жамғарма банки шаҳар бошқармаси муассасаларининг ходимлари аҳоли ўртасида кенг тушунтириш ишларини авж олдириб юборишлари керак. Мутахассислар фикрига кўра катта ёшдаги аҳолининг 85 фоизига яқини омонат дафтарчаларига эгадир. Аҳолига қулайликлар яратиш мақсадида омонат кассалар тармоғи 700 тага кенгайтирилган. Шундай экан, пенсия, нафақалар, стипендиялар ўз вақтида тўланиши энди фақат Жамғарма банки ходимларининг ўз вазифаларига сидқидилдан муносабатда бўлишларига ва белгиланган ташкилий ишлар аниқ бажарилишига боғлиқдир.

Белгиланган тадбирларда пул-кредит сиёсатини такомиллаштириш, экспорт имкониятларини кенгайтиришга алоҳида эътибор берилган. Ҳозирги пайтда республика корхоналарининг экспорт ҳажми бир ярим миллиард АҚШ долларига тенгдир. Аммо, экспорт ҳажмларини оширишга бир тарафлама ёндошмаслик керак. Биринчи навбатда давлатимиз иқтисодий қудратини мустаҳкамлаш ҳақида ўйлашимиз лозим. Мамлакатимизда четга товар ва маҳсулотлар чиқарадиган корхоналар қанчалик кўп бўлса, мустақил Ўзбекистон шунчалик қудратли, унинг жаҳон майдонидаги мавқеи мустаҳкам бўлади.

Ишлаб чиқариш ҳажмларини кенгайтириш учун қатъий куч-ғайрат сарфламаётган корхоналарга кредит ажратилмаслиги пул-кредит сиёсатининг муҳим хусусиятларидан биридир. Давлат кредитлари иқтисодиётнинг ёнилғи-энергетика мажмуаси, геология, олтин қазиб олиш ва қайта ишлаш саноати, қишлоқ хўжалиги, баъзи бошқа шу каби тармоқларга берилади. Шу билан бирга экспорт имкониятларини кенгайтириш учун рағбатлантиришнинг таъсирчан чоралари белгиланган. Четга мол чиқараётган корхоналар валюта тушумидан тўланадиган солиқларини камайтириш ёки бу солиқларни умуман бекор қилиш оқибатида давлат бюджети учун тушумлар камайишини ҳис этиб турибмиз, деб таъкидлади Бош вазир ўринбосари. Лекин бу камомадни корхоналар экспорт ҳажмларини ошириш ҳисобига қўшимча валюта ишлаб тўлдиришларига ишонамиз.

Б. С. Ҳамидов савдода моллар учун сертификатлар жорий қилинишини уқтирди. Бу билан савдо шохобчаларида йўл қўйилаётган турли қингир ишларнинг пайи қирқилади. Айни пайтда айрим корхона ва тадбиркорларнинг давлатга солиқ тўлашдан бўйин товлаш учун маблағларини яширишларига ҳам чек қўйиш чора-тадбирлари мўлжалланмоқда. Бунда нақд пул муомаласи билан нақд пулсиз ҳисоб-китоб қилиш мутаносиблигига алоҳида эътибор берилади. Ҳар бир савдо ташкилотида қасса аппаратлари бўлиши ҳам мажбурий бўлади. Шу йил 1 сентябрдан бошлаб бирорта ҳам савдо шохобчаси касса аппарати ўрнатмаган бўлса савдо-сотиқ билан шуғулланиш ҳуқуқини берадиган лицензия ололмайди. Бу масалада баъзи бошқа чоралар ҳам режаланган.

Бош вазир ўринбосари аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш ҳақида гапирар экан, республикада болалик ва оналик давлат миқёсида муҳофаза этилишини таъкидлаб ўтди. Умуман бизда оила давлатнинг алоҳида муҳофазасига олинган. Болалик оилаларга давлат томонидан кўрсатиладиган ижтимоий ёрдам тизимини такомиллаштириш тўғрисидаги Президент Фармони ҳам худди шу мақсадда қабул қилинди. Янги туғилган чақалоқларни парвариш қилиш учун бериладиган пул тўланадиган отпуска 1,5 йилдан икки йилга узайтирилди. Бу, шунингдек, ушбу Фармонда кўзда тутилган бошқа чора-тадбирлар давлатнинг катта маблағларини талаб этади. Шундай бўлишига қарамасдан, ҳукумат болалар ҳар тарафлама камол топишини ўйлаб, оилани ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш учун маблағни аямаяпти.

Пировардида Б. С. Ҳамидов миллий валютани жорий этиш билан боғлиқ турли саволларга батафсил жавоб қайтарди. У шаҳар раҳбарияти, ҳокимликнинг бўлинмалари ва хизматлари миллий валютани уюшқоқлик билан муомалага киритиш учун ҳамма чораларини кўришларига ишонч билдирди.

КУЧЛИЛАР САРАЛАНМОҚДА

Ўтган кунлар ичида жаҳон чемпионатида кўпгина қизиқ беллашувлар бўлиб ўтди. Чунончи, илгари чемпионатда ҳали бирорта ўйин 0:0 ҳисобида тугамаганлиги ҳақида хабар бергандик. Жанубий Корея — Боливия ўйинида, ҳатто иккинчи таймнинг 49 (!) дақиқасида руҳан чарчаган Корея дарвозабони тўпни тўғридан-тўғри рақиблар ҳужумчисига ошириб берган бўлсада, беллашувда тўплар киритилмади. Бироқ бу ҳозирча шундай ҳисоб билан тугаган ягона учрашувдир. Ирландияликлар илк ўйинда жуда кучли таркибга эга Италия чарм тўп усталарини доғда қолдирган бўлсаларда, Луи Гарсия киритган икки тўп натижасида улар иккинчи беллашувда кутилмаганда Мексика терма жамоасига 2:1 ҳисобида ютқазиб қўйдилар. Россия футболчиларининг тақдирини узил-кесил ҳал қиладиган Швеция билан бўлган учрашув ҳам кескин курашлар остида ўтди. 5-дақиқада О. Саленконинг 11 метрлик жарима тўпидан сўнг бутун МДҲ футбол ишқибозлари қувончга тўлдилар. Бироқ бу узоққа чўзилмади. Дастлаб Т. Бруллин ҳисобни тенглаштирди. Чемпионатда жуда ёрқин ўйин кўрсатаётган Мартин Далиннинг боши билан киритган икки ажойиб тўпидан сўнг россияликлар майдонни мағлубият алами билан тарк этишди—3:1.

Саудия Арабистони футболчилари марокашликларни 2:1 ҳисобида енгдилар. Аргентина терма жамоаси эса моҳир ҳужумчи Каниджа киритган икки тўпдан сўнг Африканинг бугунги кундаги энг кучли футболчилари нигерияликлар устидан ғалаба қозондилар. Бельгия — Голландия учрашувида 1:0 ҳисобида бельгияликларнинг қўллари баланд келди. Колумбия— Швейцария ўйинида 2:0 ҳисоби қайд этилди.

Шу кунгача ўтказилган учрашувлар натижаларига кўра «А» гуруҳидан АҚШ, Швейцария, «В» гуруҳидан Бразилия, Швеция, «С» гуруҳидан Германия, «Д» гуруҳидан Аргентина, «Ф» гуруҳидан эса Бельгия терма жамоалари нимчорак финал ўйинида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритдилар. Гуруҳлардаги охирги ўйинлар 30 июнда ўтказилади.

Бугун Боливия — Испания, Германия — Жанубий Корея жамоалари ўзаро куч синашадилар.

Мурод ИСАЕВ.

● Маълумки, патент тизимлари саноат ва бошқа хилдаги мулкларни ҳимоя қилиш вазифаларини амалга оширади. Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш жоизки, миллий патент системасини яратиш зарурати ва уни мунтазам равишда мукаммаллаштира бориш Япония, АҚШ, Германия каби бозор иқтисодиёти юксак тараққий этган давлатлар тажрибаси билан ҳам тасдиқланмоқда.

1992 йил октябрь ойида Ўзбекистон Республикаси патент идораси тузилди ва республика Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасининг саноат мулки ҳақидаги вақтинчалик Низоми тўғрисида»ги қарорига асосан фаолият кўрсатмоқда. Ўзбекистон Республикаси патент идорасининг директорї Оқил Азимов билан суҳбатимиз ушбу идора амалга ошираётган ишлар хусусида бўлади.

** Мустақиллик мевалари*

Тараққиёт сари кенг йўл очади

— Оқил Одилович, Республика патент идорасининг ташкил этилганига ҳам икки йилга яқин вақт ўтибди. Ушбу муддат ичида амалга оширилган ишлар, умуман патент идорасининг вазифаси ва унинг эркин бозор муносабатларига ўтилаётган бугунги кундаги аҳамияти ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Ўзига топширилган вазифаларга ва олдига қўйилган режаларга мувофиқ патент идораси Ўзбекистон Республикасида саноат мулкини муҳофазалаш бўйича давлат сиёсатини олиб боради. Ўтган қисқа муддат ичида Давлат патент-ҳуқуқий негизини яратиш бўйича Ўзбекистон Республикаси патент идораси томонидан маълум ишлар амалга оширилди. Жумладан, саноат мулки муҳофазаси соҳасида қатор қонунлар лойиҳалари ишлаб чиқилди ва Республика вазирликлари, идоралари, ихтирочилар жамияти ташкилотларида кенг муҳокамадан ўтказилди. 1993 йил май ойида Ўзбекистон Республикасининг «Маҳсулот белгилари ва хизмат кўрсатиш белгилари тўғрисида»ги Қонуни қабул қилинди.

Ушбу Қонун ҳамда Ўзбекистон Республикасининг яқинда қабул қилинган «Ихтиролар, фойдали моделлар ва саноат намуналари тўғрисида»ги Қонунининг ўзига хос хусусиятлари — патент-лицензия ва инновация фаолияти қатнашчиларининг манфаатлари ҳисобга олинган қулай иқтисодий ва ҳуқуқий механизмлар яратиш, рақобатга лаёқатли технологияларни жорий қилиш, келажакда жаҳон бозорига чиқишни рағбатлантиришдан иборатдир.

Республикада патент системасининг янада самарали равишда амал қилиши учун патент вакиллари институти тузилиб, 16 патент вакилига шаҳодатномалар топширилди.

Фақат қўшни давлатлар билангина эмас, балки чет эл патент вакиллари (АҚШнинг «Пенни энд Эндмонс», Швециянинг «Стокгольмспатентбюро», Германия, Швейцария, Япония ва бошқалар) билан ҳам халқаро алоқалар боғланди. Жумладан, «Пенни энд Эдмонс» фирмаси ўз ҳисобидан 20 дан ортиқ Ўзбекистон талабномаларини чет элда патентлаш учун ўтказиш, патент вакиллари тайёрлашга ёрдам беришни ўз зиммасига олди.

30 дан ортиқ меъёрий-услубий ҳужжатлар ишлаб чиқилиб, талабномалар экспертизасини ўтказишда, муҳофаза ҳужжатларини қайд этишда, лицензия битимларини тузишда фойдаланишга тавсия қилинди.

Патент идораси ўз фаолиятини бошлаганидан бери 7000 дан ортиқ ихтиролар, саноат намуналари ва маҳсулот белгиларига талабномаларни, 2500 дан ортиқ собиқ СССР муҳофаза ҳужжатларини Ўзбекистон Республикаси патент ва гувоҳномаларига алмаштириш тўғрисида илтимосномаларини қабул қилди.

Чет эл фирмаларидан (Буюк Британиянинг «Радопад ЛТД», АҚШнинг «Монсанто» ва бошқалар) саноат мулкининг турли объектларига талабномалар қараб чиқиш учун қабул қилинди.

Патент идораси Ўзбекистон Республикаси ҳудудида саноат мулки иншоотларининг ташкилий-ҳуқуқий муҳофаза қилинишини тушунтириш ва тарғиб қилиш бўйича ҳам маълум ишларни амалга оширмоқда: вилоят марказлари, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятининг йирик корхоналарига бориб семинарлар ўтказилди, оммавий ахборот воситалари ёрдамида мунтазам равишда манфаатдор шахсларга идора фаолияти ҳақида ахборот берилмоқда.

Патент идораси қошида хўжалик ҳисобида иш олиб борувчи патент хизматлари кўрсатиш гуруҳи тузилган.

«Астроваз» суғурта фирмаси билан тузилган илмий-техник ҳамкорлик шартномаси асосида ақлий ва саноат мулкини суғурта қилиш «АРК-патент» суғурта жамияти ташкил этилди.

— Яратилаётган янги ихтиролар қандай йўсинда патентланиши хусусида ҳам гапириб берсангиз.

— Ҳар бир ихтирочи барча хусусиятлари баён қилинган ўз ишини патент идорасига топширгач, дастлабки экспертиза бўлимида талабномада ифодаланган таклифнинг ҳақиқатан ҳам муҳофазага лаёқатлилиги, республика патент тизими талабларига жавоб берадиган қилиб расмийлаштирилгани обдон текширувдан ўтказилади ва 5 йил амал қилувчи дастлабки патент берилади. Дастлабки патент, патент эгасининг хоҳишига кўра асосий патентга айлантирилиши мумкин. Бунинг учун патент эгаси берган расмий илтимосномага биноан ихтиронинг муҳофазага лаёқатлилиги текширилади. Яъни шу соҳа бўйича жаҳон миқёсидаги барча патентлар қараб чиқилади. Шу мақсадлар учун биз республика патент кутубхонасида мавжуд бўлган ахборот манбаларидан фойдаланамиз. Бўлимда тажрибали экспертлар шундай иш қилинаётган бўлса қаери янги, ихтирочи янги деталлар киритган бўлиши мумкинлиги — ҳамма-ҳаммасини назоратдан ўтказишади. Таклифнинг ҳақиқатан ҳам ихтиролиги исботланганидан сўнг талабнома берган ташкилотларга, шахсларга 20 йил амал қиладиган асосий патент берилади.

Ихтирочи яратилган янгиликдан фақат ўзи фойдаланибгина қолмай, лицензия шартномаси асосида бошқаларга сотиш ҳуқуқига ҳам эга.

Агар лицензия шартномасининг оддий, мутлақ ёки тўлиқ турларида ихтиродан фойдаланишга рухсатнома берилса, эгалик шартномасида ихтирочи ўз ихтиросидан бутунлай воз кечади ва патентига эгалик ҳуқуқини бошқа шахсга беради.

Айтиб ўтилган лицензия шартномаларининг барча турлари ишлаб чиқилган ва имконият борича кенг қўллаш учун тавсияномалар тайёрланган.

— Ечимини кутаётган муаммолар, келгусига мўлжалланган режалар ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Патент идораси олдига қўйилган мақсадларга эришиш йўлида бир қатор муаммолар ва биринчи галда ечилиши зарур бўлган вазифалар турибди. Илмий-техника дастурларининг таркибий қисми бўлган ихтирочиликни бошқариш шакллари ва мукаммал усулларини топиш биринчи галдаги энг муҳим вазифалардандир. Бутун жаҳон бозор иқтисоди тизимига кириш йўлида саноат мулкини патент-ҳуқуқий жиҳатдан муҳофаза қилиш бўйича хусусий миллий дастурни тузиш ва уни амалга ошириш учун зарур механизмларни ишлаб чиқиш сари илдам қадамлар қўйиш лозим.

Ўйлаймизки, давлат патент-лицензия сиёсатининг янгиликни жорий қилиш фаолияти рағбатлантириш системалари билан биргаликда олиб борилиши ихтирочиларнинг ижодий фаоллиги ўсишига ва республикамиз иқтисодида рўй бераётган ижобий ўзгаришларнинг кучайишига ўз ҳиссасини қўшади.

Суҳбатдош Дилшод ИСРОИЛОВ.

** Ўзбекистон—Қозоғистон: ҳамкорлик қирралари*

«БЕКТЕМИР»— ЧИМКЕНТДА

ТОШКЕНТ вилояти, Тошкент шаҳри ва Чимкент вилояти ҳокимлари ўртасидаги ўзаро иқтисодий алоқаларни мустаҳкамлаш хусусидаги шартнома тобора кенг қулоч ёйиб бормоқда. Ҳозир шаҳримизнинг энг гавжум истиқомат жойларида Чимкент вилоятининг бир нечта дўконлари ҳамшаҳарларимизга хизмат кўрсатмоқда. Чимкентда эса Тошкент вилояти ҳамда «Яккасарой» таом уюшмасининг савдо уйлари иш бошлаганига анча вақт бўлди. Куни кеча эса чимкентликлар яна бир тантананинг гувоҳи бўлишди.

Шаҳарнинг қоқ марказида Бектемир ишлаб чиқариш ижара чакана савдо бирлашмасининг «Бектемир» савдо уйи очилиш маросими бўлди. Ушбу анжуманда қатнашган ҳар икки томоннинг ҳокимлик вакиллари, савдо корхоналарининг раҳбарлари шаҳар аҳолисини янги савдо маркази очилиши билан табриклаб иккала ёндош ва жондош халқнинг дўстлиги, ҳамкорлиги бундан кейин ҳам тобора мустаҳкамланиб боришига ишонч билдиришди.

Савдо уйига харидорлар бирин-кетин кириб кела бошлашди. Биз биринчи бўлиб ташриф буюрган Мадина Босталбоевани суҳбатга чорладик.

— Бизга шунчалик ғамхўрлик кўрсатаётган иккала халқнинг юртбошиларига минг раҳмат — дейди у қўлидаги харид қилган буюмига тикила туриб. — Мен ҳозир мана бу ўзбек миллий чопони билан дўпписини сотиб олдим. Бунинг боиси шундаки бугун турмуш ўртоғимнинг туғилган куни. Иккала халқнинг дўстлик рамзи уфуриб турган бу буюмлар ҳар қандай қимматбаҳо совғадан улуғ.

Иристой Ўрозбоевни хўжалик моллари бўлимида учратдик. У биллур идиш харид қилибди. Иристой ака дилидагиларни: «Дўстлигимиз мана шу биллурдек ящнаб турсин» деган сўзлар билан ифодалади.

Дўконнинг уй жиҳозлари бўлимидан юмшоқ диван-каравот сотиб олган харидор Асия Каримова эса бизга шундай дейди:

— Анчадан бери худди мана шунақа каравот қидириб юрган эдим. Бугун ниятимга етдим.

Олти бўлимдан ташкил топган савдо уйининг бир соатлик хариди билан қизиқдик. У ўртача 3,5 минг тангани ташкил қилибди. Дўкон мудири Салтанат Мустафоеванинг қўли қўлига тегмайди. Ҳали у, ҳали бу мижознинг ёнига шошилади. Бир хилда кийиниб олган сотувчилар Савля Ирисбоева, Қурмонгул Акилова, Асил Аширевалар ташриф буюрувчилар билан ўта хушмуомалада.

— Аслида бу бино бизнинг «Тонг» хусусий савдо фирмамизга қарашли эди,— дейди ушбу фирманинг президенти Ахулбек Мусилтоев. — Ўзбекистонлик ҳамкасбларимизнинг ташаббусини эшитиб, шу бинони уларга бўшатиб бердик. Бино уч ой ичида қайта таъмирланиб, қиёфасини бутунлай ўзгартириб юборди. Мана кўриб турибсизки, бугун чимкентликлар бу қулайликдан бениҳоя миннатдор бўлишяпти.

— Бу ҳали ҳамкорлигимизнинг дебочаси, — дея суҳбатга қўшилди Бектемир ишлаб чиқариш ижара чакана савдо бирлашмаси бошлиғи Шовоҳит Шомаҳмудов. — Келажакда уни ривожлантириш тадбирларини кўряпмиз. Биринчи навбатда биз харидорлар талаб ва истакларини синаб кўрмоқчимиз. Кейинчалик дўконимиз улар талабига мос бўлган буюмлар билан кўпроқ таъминланади. Ҳозирнинг ўзида дўконга ўртача 200 миллион сўм-купонлик мол ташиб келтирилди. Шу ўринда бизга шартнома бўйича маҳсулот етказиб бераётган «Тошинтерм», «Ўзпластитал» қўшма корхоналарига, «Миконд» заводи ва «Орзу» ижара корхонаси раҳбариятига миннатдорчилигимизни билдирмоқчимиз. Сўзимнинг охирида «Бектемир» савдо уйига марҳамат, қозоғистонлик дўстлар. Дўконимиз ҳамиша сизларнинг хизматингизга мунтазир», демоқчиман.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

● СУРАТЛАРДА: «Бектемир» савдо уйида.

Холмат Мирзакаримов олган суратлар.

** Келажагимиз—мактабда*

ТАЪЛИМ ФИДОЙИЛАРИГА— НИШОНЛАР

МУСТАҚИЛ республикамизнинг ёрқин келажаги кўп жиҳатдан ҳозирги кун ёшларига чуқур билим ва аъло тарбия беришга боғлиқдир.

Мана икки йилдирки, Президентимиз Фармонига мувофиқ республика фан олимпиадаларининг ғолиби бўлган ўқувчилар олий ўқув юртларига имтиҳонсиз қабул қилинмоқдалар. Тошкент шаҳар ўқувчиларидан 25 киши республика олимпиадаларида ғолиб чиқиб муаллимлари меҳнатини оқлаб, ўз ота-оналарини ҳам қувонтирдилар.

Куни кеча Тошкент шаҳар Ҳокими маҳкамасининг Халқ таълими Бош бошқармасида бўлиб ўтган тадбирга шу ғолиб ўқувчилар, яъни олий ўқув юртларининг бўлғуси талабалари ва уларни мазкур мусобақаларга тайёрлаган ўқитувчилари ҳамда услубчилар йиғилишди.

Кечага тўпланган ўқувчилар ва мураббийларни Ўзбекистон халқ таълими вазири Жўра Йўлдошев ва вазир муовини, Тошкент шаҳар халқ таълими бош бошқармаси бошлиғи Ҳамидулла Йўлдошевлар самимий табрикладилар. Сўнг ўқувчиларга олий ўқув юртига кириш ҳуқуқини берувчи гувоҳномалар топширилди.

Уларнинг олимпиада ғолиби бўлишларига катта ҳисса қўшган устозлари ва услубчилар эса «Халқ таълими фидойиси» кўкрак нишони билан тақдирландилар. Бундай мукофот республикамиз халқ таълими тизимида биринчи марта топширилди. Пойтахтимиз маорифчилари бу соҳада ҳам ташаббускор бўлдилар.

Ушбу мукофотнинг фарқли томони шундаки, «Халқ таълими фидойиси» унвонига эга бўлган ўқитувчиларнинг маошлари, то пенсия ёшига етгунча ҳар ойда 5 фоизга оширилади. Бу эса ҳозирги шароитда Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва халқ таълими Бош бошқармасининг маорифчиларга кўрсатган катта ғамхўрлигидир.

Мукофот олган маориф жонкуярлари орасида эл ардоғига сазовор бўлган ўқитувчилар кўп. Жумладан: Шайхонтоҳур туманидаги 40-мактабнинг математика ва информатика ўқитувчиси, Ўзбекистон халқ маорифи аълочиси Турғунхўжа Азларов, Ҳамза туманидаги 216-мактаб тарих ўқитувчиси Мавжуда Воҳидова, Яккасарой туманидаги 144-мактаб ҳинд тили ўқитувчиси Дилбар Мирзоҳидова, Собир Раҳимов туманидаги 119-мактаб форс тили ўқитувчиси Донохон Ҳасанова, 33-ҳунар-техника билим юрти чизмачилик ўқитувчиси Ольга Нам, Юнусобод туманидаги 5-мактаб биология ўқитувчиси Наталья Навоева каби мураббийлардир. Бу муаллимлар ичида Турғунхўжа Азларовнинг хизматларини алоҳида таъкидлаб ўтиш жоиздир. Чунончи унинг иқтидорли ўқувчилардан тайёрлаган шогирдлари кейинги ўн йил ичида туман, шаҳар, республика ва халқаро олимпиадаларда мунтазам ғолиб бўлиб келмоқдалар. Мазкур ўқув йилида эса у мактаб ўқитувчиси бўлишига қарамай номзодлик диссертациясини ҳам муваффақиятли ҳимоя қилди ва информатика фанини мактабларда ўқитиш услубиёти бўйича мамлакатимизда биринчи бўлиб фан номзоди илмий даражасига сазовор бўлди.

Дамир ИСЛОМОВ.

** Тадбиркорга омад ёр*

СИРЛИ КАЛИТ

ТОШКЕНТ «Миконд» корхонасининг 17-цехи энг кенжа жамоалардан ҳисобланади. Шунга қарамасдан бу ерда бугунги кунда жаҳон бозори томон дадил қадамлаётган олти чироқли «Осиё» қандилидан бир ойда 660 та, олти чироқли «Тошкент» қандилидан 200 та, «Каскад-8» номли қандилдан 420 та, тўққиз ва ўн икки чироқли қандиллардан эса 300 донадан ишлаб чиқарилмоқда. Бу маҳсулотлар нафақат халқимиз, балки хорижий харидорлар ўртасида ҳам қўлма-қўл бўлиб кетмоқда. Жамоа йил бошидан ҳозирга қадар баҳоси 1 миллиард 527 миллион 254 минг сўмлик 7718 та нафис биллур қандиллар ишлаб чиқариб, белгиланган режаларни апрель ойини ҳисобга олмаганда тўла-тўкис бажарди.

Хўш, жамоанинг бир маромда ишлаши омиллари нимада? Тўғрироғи, бунинг «сирли калити» нималардан иборат? Бизнингча, бунинг бир нечта мақтовга арзигулик томонлари бор. Биринчидан, цех янги бинога кўчиб ўтгач, тўлиқ қувват билан ишлаш учун барча шарт-шароитлар яратиб берилди. Юқори сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун бу ерга хорижий технологиялар ўрнатилди. Масалан, жамоанинг сайқаллаш ва кимёвий пардозлаш бўлинмасида олмониялискларнинг «Люкс» номли уч босқичли линиялари ишлаб турибди. Унда турли хилдаги биллур ва шиша буюмларни сайқаллаш мумкин.

Ҳозир бўлинмада бундай қандилларнинг 8 қиррали биллур осмачаларини тайёрлашда фойдаланмоқдалар. Бўлим устаси Ғайратжон Иброҳимовнинг айтишича корхонанинг бошқа цехларидан келтирилган ярим тайёр маҳсулотларнинг бир йўла 21 донаси дастгоҳ тароқчасига ўрнатилади ва уч жараёнда (ҳар бирида 15 дақиқадан) 45 дақиқа давомида устки қисмини ва яна шунча вақт давомида эса остки қисмини тўлиқ ишловдан чиқаради. Бир сменада (12 соат) камалак рангида товланаётган бундай осмачалардан 1020 та ишлаб чиқариларкан. Лекин бу жуда кам. Чунки бу осмачалардан бор-йўғи учтагина қандил тайёрлаш мумкин бўларкан, холос.

Жамоа ишлаб чиқараётган қандилларга бўлган эҳтиёж эса кундан кунга ошиб бормоқда. «Бор борича, йўқ ҳолича» қабилида иш тутмай, балки янги изланишлар олиб борилди. Завод маъмурияти кўмагида Украинанинг Тернополь шаҳридан жаҳон андозалари талабларига жавоб бера оладиган замонавий сайқаллаш ускуналари сотиб олинди.

Жамоа эришаётган ютуқларнинг иккинчи бир сабаби— бу ерда ўз ишининг асл усталари меҳнат қилаётганлигидадир. Биргина шиша-йиғув бўлинмасини олайлик. Уни ишлаб чиқаришда бой тажрибага эга бўлган Волида Асқархўжаева бошқариб келади. У бўлинмадаги ёшларга нафақат меҳнат жараёнларини, балки ҳаётий билимлардан ҳам сабоқ бериб келади. Волида опа йиғувчилардан Р. Эрматова, Д. Аблаева, Г. Хабибулина ва Н. Соснавскаяларни, корхонанинг бошқа цехларидан ярим тайёр маҳсулотларни олиб келадиган Д. Қодиров ҳамда афғон жангларида хизмат бурчини ўтаб келган А. Ёқубжоновларнинг номини фахр билан тилга олади.

17-цех ютуқларининг яна битта «сирли калити» таъминотнинг яхши йўлга қўйилганлигидадир. Цехдагилар хом ашёларни асосан корхонанинг 3, 6 ва 8-цехларидан олади. Шу боис жамоанинг ютуқлари кўп жиҳатдан юқорида номлари зикр этилган цех маҳсулотларига боғлиқ.

Нарзулла ҲАМРОЕВ.

ЗАМОНАВИЙ ПОЙАБЗАЛЛАР ТАНЛОВИ

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ «Ўзмаишийхизматтехника» институтининг катта хонасида замонавий андозаларда тикилган пойабзалларнинг танлови ташкил этилди. Ушбу ўзига хос беллашувга республикамиз вилоятлари ва пойтахтимиздаги жамоа корхоналарида тайёрланган 60 га яқин пойабзалларнинг андозалари тақдим этилди.

Танловга Наманган, Сурхондарё, Қашқадарё ва бошқа вилоятлардан келган меҳмонларни «Ўзмаишийхизматуюшма» бошқаруви раисининг ўринбосари Ҳамидулла Аббосов табриклаб, бу анъанавий беллашувда катта омадлар тилади. Шундан сўнг ҳайъат аъзолари рақамлар билан белгиланган пойабзалларни бирма-бир кўздан кечириб, ғолибларни аниқлашди.

Танловда энг кўп балл тўплаган Қашқадарё вилояти маиший хизмат уюшмаси вакиллари биринчи ўринни эгаллашди. Тошкентдаги «Илғор» жамоа корхонаси эса иккинчи ўринни қўлга киритди. Бу жамоаларга биринчи ва иккинчи даражали дипломлар берилди. Ҳакамлар ҳайъати, шунингдек миллий, кузги-қишки, баҳорги-ёзги мавсумлардаги эркаклар, аёллар ва болаларга мўлжалланган андозаларда оёқ кийимлари тайёрлаб келган иштирокчиларга ҳам ўринлар белгилашди. Бу борада Намангандаги «Шарқ» ва Тошкентдаги «Илғор» жамоа корхоналарининг вакилларига омад кулиб боқди.

Бир гуруҳ маиший хизмат ходимлари «Ўзмаишийхизматуюшма» бошқаруви ва касаба уюшмалари комитетининг фахрий ёрлиқлари билан тақдирландилар.

Холида ИНОҒОМОВА.

** Солиқ идоралари фаолиятидан*

БУРЧ ВА МАСЪУЛИЯТ

● Бозор иқтисодиётининг қонун-қоидалари ҳаётимизга тобора чуқурроқ сингиб бормоқда. Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг 18 январдаги Фармонига мувофиқ Ўзбекистон давлат солиқ бош бошқармаси давлат солиқ қўмитасига айлантирилганди. Ана шундан буён маълум вақт ўтди. Қўмитанинг жойлардаги ташкилотлари қандай фаолият кўрсатяпти? Мухбиримиз шу саволга жавоб олиш учун Сергели тумани давлат солиқ инспекциясининг бошлиғи ўринбосари, II даражали солиқ хизмати маслаҳатчиси Фарҳод Тўхтамуродович БОТИРОВга мурожаат этиб, туманда олиб борилаётган ишлар ҳақида гапириб беришни илтимос қилди.

— Солиқ инспекциясининг фаолияти асосан солиқ соҳасида қабул қилинган қонунларни ҳаётга тадбиқ этишдан иборатдир. Маълумки, солиқлар бор, мажбурий тўловлар бор. Буларнинг ўз вақтида тўланишини назорат қилиш бизнинг ташкилотимиз зиммасидадир. Солиқ турлари ҳам турлича. Чунончи, қийматга қўшилган солиқ, акциз солиғи (ўта камёб моллар — мебель, биллур буюмлар, вино-арақ, тамаки маҳсулотлари, гилам, шоколадлар), четга олиб кетиладиган (Қозоғистондан ташқари) мол ва маҳсулотлар учун, даромад солиғи фуқароларнинг иш ҳақларидан олинадиган даромад солиғи, мулк солиғи, уй эгаларидан олинадиган солиқлар, ер солиғи, транспорт эгаларидан олинадиган солиқлар, шунингдек, мажбурий тўловлардан иборат. Мажбурий тўловларга қуйидагилар киради: ижтимоий суғурта, амортизацияга ажратилган маблағлардан олинадиган тўловлар.

Ҳар йили бир марта барча тўловчиларнинг тўловларни қандай тўлашаётгани текширилади. Маълумки, солиқлар тўғрисидаги Қонунда режали тўловларни тўлаш муддатлари кўрсатилган. Бу хилдаги тўловлар ой сайин, катта миқдордаги тўловлар эса ҳар ўн кунда тўланиши керак. Буни назорат қилувчи махсус бўлим мавжуд.

Шунингдек, ҳар йили бир марта корхона, муассаса ва ташкилотларда ҳам тўловларнинг тўланиши юзасидан текширишлар ўтказилади.

Ўтган йили тумандаги 434 та корхона ва ташкилотлар, муассасалар мулк шаклларидан қатъи назар, текширишдан ўтказилди. Мазкур текширишлар натижасида давлат бюджетига қўшимча равишда 722 миллион сўм маблағ ундирилди. Ана шу маблағларнинг 166 миллион сўми молиявий санкциядан иборатдир. 542 нафар маъмурий шахс маъмурий жавобгарликка тортилди. Улардан 13 миллион 706 минг сўм жарима ундириб олинди.

Ташкилотимиз йил бошидан ўз бурчига янада масъулият билан ёндошиб, ўз вазифасини бугунги кун талабларидан келиб чиққан ҳолда бажаришга киришди. Шу йилнинг ўтган даврида 310 та корхона ва ташкилот молиявий фаолияти текширилди. Бунинг натижасида бюджет ҳисобига ундирилган қўшимча солиқлар миқдори 1 миллиард 199 миллион сўмни ташкил этди. Шу жумладан молиявий санкциялар 724 миллион сўмни ташкил этди. Маъмурий шахслардан 665 нафари маъмурий жавобгарликка тортилди. Улар даромад ва бошқа солиқларни яширганликлари учун ана шундай жавобгарликка тортилдилар. Улардан 87 миллион 497 минг сўм жарима ҳам ундириб олинди.

Солиқ ва мажбурий тўловларни катта миқдорда яшириб қолганлиги учун бир нечта жиноий иш қўзғатилди.

Ҳозирги кунда фуқароларга якка тартибда меҳнат қилиш, хусусий ишлаб чиқариш билан шуғулланишлари учун рухсат берилмоқда. Ана шундай меҳнат фаолияти билан шуғулланадиган фуқароларга қайд гувоҳномалари бериш ҳам инспекциямиз зиммасига киради. Ҳозирги кунда рўйхатдан ўтганлик тўғрисида 1780 нафар фуқарога қайд гувоҳномалари берилган. Шу шахслардан йил бошидан буён 136 миллион 100 минг сўм-купон келиб тушган.

Бундан ташқари бозорларда, аҳоли гавжум жойларда, ярмаркаларда савдо қилаётган якка тартибда меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи шахслар устидан назорат қилиш инспекциямиз вазифаларидан биридир. Бунинг учун тадбирлар ўтказилади. Ана шу шахсларнинг патентлари бор-йўқлиги текширилади.

Инспекциямиз ходимлари бугунги кун талабларини ҳис этган ҳолда ўз малакаларини кун сайин оширишга ҳаракат қилмоқдалар. Шаҳар солиқ бошқармаси қошида фаолият кўрсатаётган махсус ўқув марказида ўз билимларини мустаҳкамламоқдалар.

Бозор иқтисодиёти шароитида ҳар бир ташкилот ва муассаса бозор қонунлари асосида иш юритиши лозимлигини ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Бу эса солиқ тизимига янги-янги тузатишлар, ўзгартишлар олиб кирмоқда. Ана шу янгиликлардан хабардор бўлиб туриш учун ҳар уч ойда бош ҳисобчи ва ташкилот, муассаса, корхона, фирмалар, кичик корхоналар, хусусий корхоналар бошлиқларининг семинар кенгашлари ўтказилиб турилмоқда.

Машҳура МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

Сиз суратда кўриб турган Фотима Қаҳҳорова «Левентуль» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасида тикувчилик касбини эгаллаганига унча кўп бўлгани йўқ. Лекин у ҳозир тикувчилик сирларини пухта эгаллаб, сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга эришмоқда.

Козим Улмасов олган сурат.

Режадагидан кўп

«ТОШКЕНТ тўқимачилик комбинати» ип-газлама ишлаб чиқариш бирлашмасининг техника тараққиёти бўлими бу йил тўқув ва йигирув ҳамда ип ишлаб чиқариш ускуналаридан 350 донасини харид қилиш ва ўрнатишни режалаштирган. Бу ускуналарнинг умумий қиймати 4 миллиард сўмни ташкил этади.

Ўзаро ҳисоб-китоб ишларининг қийин кечаётганига қарамай корхона маъмурияти Россиянинг «Пензмаш» ҳиссадорлик жамияти тайёрлаётган 28 та йигирув машиналари учун пул ўтказиш йўлини ҳал қилди. Шунингдек, «Сибтекстильмаш» заводи билан мол айирбошлаш эвазига келтириладиган 200 дона тўқув дастгоҳлари муаммоси ҳам ҳал қилинди. Ҳозир Вязяники ва Климовск шаҳарларидаги ускуналар ишлаб чиқариш заводи билан оҳорлаш машиналари ҳамда тўқув дастгоҳларини ўзаро манфаатли тарзда нақд тўлаш шарти билан сотиб олиш тўғрисида музокаралар олиб борилмоқда.

Йилнинг биринчи чорагида режалаштирилган 48 та ускуна ўрнига 60 таси ўрнатилди ва ишга туширилди.

Светлана БАЛАЕВА.

Навоий сабоғи

ДОСТОНЛАРДА КУЙЛАНГАН ҲАЁТ БУЛОҒИ

БУЮК мутафаккир Алишер Навоий дунёқарашида атроф-муҳитни муҳофаза қилиш деганда биз энг аввало инсонни асраш, унинг мавжудлигини таъминловчи ҳайвонот ва наботот оламини сақлашни тушунамиз. Чунки мутафаккирнинг инсонпарварлик ғоялари атроф-муҳитни асраш муаммолари билан узвий боғлиқ ҳолда баён этилган. У ўз фаолиятида озодаликка риоя қилиш, ҳайвонот оламини асраш, боғ-роғлар барпо қилиш ва сув муаммосини ҳал этиш каби долзарб мавзуларни кўтариб чиққан. Навоий асарларида ва амалий фаолиятида қўлланилган бу қадриятлар ҳозир ҳам ўз аҳамиятини йўқотган эмас.

Азалдан туркий халқлар сув учун асрлар давомида кураш олиб борганлар. Халқ кучи билан бир қатор суғориш иншоотлари вужудга келтирилган бўлса ҳам, лекин ерларни сув билан етарли таъминлашга имкон йўқ эди. Сув танқислиги Навоий яшаган даврда ҳам кенг тарқалган муаммо бўлган. Халқнинг сув учун қийналаётганини кўрган мутафаккир уни сув билан таъминлашни истар, шаҳзодаларга маслаҳатлар берар эди.

Аммо унинг бу истаги тўла амалга оширилмаган. Шунинг учун ҳам Навоий ҳукмдорларга Фарҳоддан ибрат олишга даъват этади. Ваҳоланки, шоир ўзининг «Фарҳод ва Ширин» достонида марказий муаммолардан бири қилиб сув муаммосини, яъни ариқ қазилиб сув чиқариш, боғ-роғлар яратиб мамлакатни ободонлаштириш каби масалаларни кўтариб чиқади. Дарҳақиқат, достонда кўзланган мақсад амалга оширилади ва Фарҳод бошчилигида ариқ қазилиб, катта ҳовузга сув тўлдирилади. Минглаб одамлар бу сувдан баҳраманд бўлиб, неча-неча йиллардан бери қақраб ётган дашту биёбонлар шу ариқ суви билан суғорилади.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш керакки, амалда ҳам Навоий Хуросон аҳолисини сувдан баҳраманд этиш учун Ҳиротда ҳанузгача сақланган Чашмагул билан Машҳад ўртасидаги узунлиги 70 километр бўлган ариқ қазитади. Шунингдек, Ҳиротда ва шаҳар атрофларида бир неча ҳовузлар қаздириб қисман бўлсада аҳолини сув билан таъминлайди. Мутафаккирнинг замондоши Хондамир ўзининг «Макоримул-ахлоқ» («Яхши хулқлар») номли асарида Навоий барпо қилган 19 та ҳовуз, 16 та кўприк, 2 тўғон, мадраса, кутубхона, шифохона, қироатхоналар, сарой ва ҳаммомлар каби 38 га яқин бино ва иншоотларни алоҳида таъкидлаб ўтади. Масаланинг яна бир муҳим томони шундаки, Хондамир ва бошқа муаллифларнинг келтиришича, юқорида айтилган иншоотларнинг ҳаммасини Навоий ўз маблағи ҳисобидан қурдирган. Бу хусусда шоир ўзининг «Вақфия» номли асарида ҳам тўхталиб ўтади.

Навоий дунёқарашини синчиклаб таҳлил қилганда инсон табиат туфайли яшайди, инсон ҳаёти учун керакли моддалар ҳамма вақт ҳам тайёр ҳолда бўлмайди, балки инсон учун ўзгартириб ўзлаштирилади, ўз ҳаёти учун зарур шароитни инсоннинг ўзи яратади, деган хулосалар келиб чиқади. Масалан, Хондамир ўзининг номи юқорида қайд қилинган асарида Навоийнинг чодирга уя солган мусича, кийимига илашган чумоли воқеаларини келтириб, унинг феълидаги юмшоқлик, раҳмдиллик, шафқатни кўрсатиш билан бир қаторда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш борасидаги ғамхўрлигини ҳам ҳаққоний ифодалайди. Унинг ҳикоя қилишича Навоий яшаган чодирда мусича уя қуриб, тухум қўяди. Ҳиротга Навоий кетмоқчи бўлганда мусича ҳали жўжа очмаган эди. Навоий мусичани тухум очиб болаларини учирма қилгунча чодирни қимирлатмай шундайлигича қолдиришга ҳамда навкарларидан бирига чодирни муҳофаза қилиб туришни, мусича болаларини учирма қилгандан кейин хизмат ҳақи учун чодирни ўзига олиб кетишни буюради. Навкар ҳам буйруққа итоат қилиб мусича ўз болаларини учирма қилгунча кутади. Демак, Навоий таълимотича жаҳонда умумий бир яхлитлик бор, ҳар бир қурт-қумурсқанинг ҳам ўз ўрни вазифаси бор, аҳамияти бўлмаган бирор жонивор дунёда йўқ. Улар инсонга хизмат қиладилар, шунинг учун ҳам одамзод табиат олдида жавобгардир.

Навоий ўзининг «Сабъаи сайёр» номли достонида бу муаммони қуйидагича тасвирлайди: Баҳром севгилиси Дилором ва ўз навкарлари билан овга берилиб кўпдан-кўп ҳайвонларни қириб ташлайди. Бу ерлар аввалари ҳам ов қилинадиган жой бўлиб, кўп жониворларни қириб, уларнинг қони тўкилиши, кўп ёмғирлар ёғиб ернинг остки қисмида ботқоқлик пайдо бўлиши натижасида тўсатдан ер ёрилади ва Баҳром ҳамда унинг шерикларини ер ютади. Демак, Навоий бу асарида инсон яратилишидан аввал табиатда монандлик бор, агарда шу монандликни инсон бузса Баҳром ва унинг ҳамроҳлари фожиасига шерик бўлади, деб барчани огоҳлантиради.

Дарҳақиқат, Навоий таъкидлаганидек инсоннинг табиатга нисбатан ҳар бир нотўғри хатти-ҳаракати албатта табиатнинг ҳам ўз навбатида ташқи таъсирга жавобига сабаб бўлади. Уни муҳофаза қилиш барча инсоният олдида турган энг муҳим умумбашарий муаммолардан биридир. Чунки табиатни муҳофаза қилиш инсониятнинг эртанги куни ҳақида ғамхўрлик қилишдир, дея фикрлайди Навоий.

Хулоса ўрнида шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, бугунги кунда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, яъни экологик фожианинг олдини олишда ҳар бир инсон энг аввало ўзининг табиатга бўлган муносабатини қайта кўриб чиқиши лозим. Бунинг учун аввало одамларда, айниқса ёшларда экологик онгни шакллантирмасдан туриб, яъни экологик тарбиясиз буни амалга ошириб бўлмайди. Келажак авлодда шундай бир куч яратиш керакки, инсониятнинг табиатга бўлган муносабати тубдан ўзгарсин. Ана шундай куч Навоийнинг ҳаётга йўллаган ва асарларида атрофлича ёритилган юксак маданий меросдир. Унинг бу мероси Марказий Осиё халқлари ижтимоий-маънавий ҳаётига сезиларли таъсир кўрсатган бўлиб кўпчилик ҳукмдорлар (Ҳусайн Бойқаро, Бобур ва бошқалар) ҳам унинг ғоялари ва амалий фаолиятидан илҳомланиб, халқ фароғати йўлида кўплаб ободонлаштириш ишларини амалга оширдилар. Табиатни муҳофаза қилиш инсонни ҳар хил табиий офатлардан сақлаш ҳақидаги Навоий ғоялари нафақат ўрта аср шароитида, балки ҳозирги даврда ҳам юзага келган экологик муаммоларни бартараф этишда муҳим дастуруламал бўлмоғи шубҳасиз.

Фазлиҳон НИЗОМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Фалсафа ва ҳуқуқ институтининг кичик илмий ходими.

Маданият муассасаларида

Гўзаллик фидойилари тарбияланяпти

ЎСИБ келаётган ёш авлодни эстетик жиҳатдан тарбиялаш, пухта маълумот бериш мустақил давлатимизнинг муҳим вазифаларидан биридир. Бу масала мусиқавий-бадиий таълим силсиласида турли даражаларда ҳал этилмоқда. Бугун биз газетхонларимизга республика ўрта махсус мусиқавий-бадиий санъат мактаб-интернати олиб бораётган ишлар ҳақида ҳикоя қилиб бермоқчимиз. Шу ниятда мактаб-интернат директори Сомий Тожиевга учрашдик.

— Сомий Тожиевич, дастлаб мактаб-интернатнинг тарихи ҳақида қисқача тўхталиб ўтсангиз...

— Мактабимиз 60-йилларда 20-иқтидорли болалар уйи негизида вужудга келган. У Бешёғоч майдони ва Байналмилал кўчасининг муюлишида жойлашган. Тарбияланувчилар ўша пайтда унчалик кўп эмас эди. Турли миллат болалари худди бир оила фарзандларидек яшашарди. Эрталаб автобус болаларни мусиқа, хореография билим юртларига элтиб қўярди. П. Беньков номли рассомчилик билим юрти ва Р. Глиэр номидаги мусиқа мактаби эса ёнма-ён жойлашганди. Фахр билан айтишим мумкинки, мактабимиздан Р. Низомова, Д. Қурбонова, И. Юсупов, К. Мирсоатов каби кўплаб мусиқачилар, рассомлар, рақкосалар етишиб чиққан. Улар турли йилларда «Баҳор», «Лазги» сингари рақс дасталарида қатнашганлар.

1962 йилда болалар уйи мусиқавий иқтидорли болаларнинг махсус мактаб-интернатига айлантирилди. 1964 йилда эса юқори синфларга бўлажак рассомлар қабул қилинди. Ушбу мактаб-интернатнинг илк муаллимлари В. Рибушкина, Р. Немировский, В. Клеванцов, И. Соколов, Л. Чистовлар бор билимларини болаларга ўргатишди. 1970 йилда эса мактаб-интернатимиз Чилонзор даҳасига кўчирилди.

— Мактаб-интернатнинг ўқув жараёни ҳақида нималар дея оласиз?

— Асосий вазифаларимиздан бири ёркин иқтидорли болаларни бадиий ва мусиқавий олий ўқув юртларига тайёрлашдан иборат. Бизнинг битирувчиларимиз Тошкент давлат консерваториясида, Низомий номли педагогика институтида, Санъат, Меъморчилик-қурилиш институтларида таҳсил кўрмоқдалар. Уларнинг В. Суриков номли Москва бадиий институти, Репин номли Ленинград ранг-тасвир, ҳайкалтарошлик ва меъморчилик институти, Глинка номли Нижегород консерваториясида ҳам номлари қайд этилган. Улар бизнинг фахримиз албатта.

Ўқув юртимизнинг ҳаёти доимо қайноқ. Болаларимиз ҳамиша ижодий изланишда бўлишади. Улар шаҳар, республика миқёсида ўтказиладиган деярли барча байрамларда иштирок этадилар. Ҳар йили ёш рассомларимиз ўзларининг энг яхши суратлари кўргазмаларини Ўзбекистон Рассомлар уюшмаси кўргазмалар залида, Халқлар дўстлиги саройида, Санъатшунослик институтида, ЎзЭКСПОмарказ кўргазмаларида намойиш этадилар. Бир талай ишлар бу йил Ҳиндистондаги Халқаро танловларга юборилди. Ўқувчиларимиздан Фурқат Убайдуллаев Улуғбек жамғармаси совриндоридир.

— Республикамиз мустақилликка эришгач, чет эллар билан мулоқот қилиш имкониятлари туғилди. Ушбу тажриба мактаб-интернатда қўлланиляптими?

— Ўтган йили 10-синф ўқувчиларимиз Алишер Отабоев ва Шуҳрат Султонов Америкада ўтказилган «Тинчлик ва экология учун» халқаро симпозиумида қатнашдилар. Бу йил эса америкалик икки ўқувчи Констанция Вергос ва ва Аманда Вольф бизга меҳмон бўлиб келишди. Улар санъат мактабимиз ўқув жараёни билан танишадилар, халқимизнинг расм-русумлари, одатларини ўрганадилар. Қадимий меъморий ёдгорликларни томоша қиладилар. Энг қувончлиси улар Наврўз байрамимизга бағишланган концертларда бажонидил иштирок этдилар. Бундан буён ҳам шундай алоқаларимиз кенгаяверади.

Халқимизда «Гўзаллик дунёни қутқаради» деган нақл бор. Энг муҳими биз гўзаллик фидойиларини тарбиялаб вояга етказаётганимиздан, улар ўз навбатида келажакда мустақил юртимизнинг маънавиятини белгилашидан мамнунмиз. Демак ҳар доим, ҳар қачон иқтидорли болаларни тарбиялашдек муҳим ишимизни жони дилимиз билан адо этаверамиз.

Дилбар САИТОВА
суҳбатлашди.

● **СУРАТЛАРДА: билим юрти ҳаётидан лавҳалар; қаҳрамон рассом Самиғ Абдуллаев ўқувчилар меҳмони; ёш мусаввирлар машғулотда.**

Е. Бобожонов
олган суратлар.

Минг бир касб

ҚЎЛИ ГУЛ ПЎЛАТЖОН

ОДАТДА бирор бир ҳунарни ёки ишни маромига етказиб бажарадиган кишилар уста саналади. Улар ҳам ўз меҳнати билан довруғ қозонадилар.

Пўлат Султоновни нафақат Шайхонтоҳур туманидагилар, балки кўпчилик ҳамшаҳарларимиз ҳам қўли гул уста сифатида яхши билишади. Мана, бир неча йилдирки, у Тошкент «Кафолот» техник-савдо марказининг Шайхонтоҳур тумани шохобчасида ишлайди. Радио-телевизор аппаратураларни созлаш билан аҳолига намунали хизмат қилади. Ишига ўта масъулият билан ёндошганлиги ҳамда буюртмаларни ўз вақтида ва сифатли бажаргани учун унга мурожаат қилувчилар жуда кўп. Биргина бу эмас. Пўлат Султоновнинг бошқа усталардан фарқ қиладиган томони унинг маҳоратлилигидир.

Пўлат Султоновнинг техникани бунчалик мукаммал билиши тинимсиз ўқиш, изланишлар эвазига бўлди. У мактабни битириб, алоқа техникумида, сўнгра Тошкент Давлат университетининг физика факультетида ўқиди. Дастлабки меҳнат фаолиятини заводда бошлади. Аввал цех устаси, кейин муҳандис бўлди. 1985 йилда ана шу техник-савдо марказига ишга келди. Шундан бери электрон асбоблар устаси сифатида фаолият кўрсатмоқда. Бир неча шогирдлар орттирди. Умуман устахонадаги йигитлардан ёрдамини, маслаҳатини асло аямайди.

— Пўлатжон— усталарнинг устаси, — дейди «Кафолот» техник-савдо маркази Шайхонтоҳур тумани шохобчасининг директори Турғун Йўлдошев. — Бундай дейишимнинг боиси устахонадаги усталар асосан собиқ Иттифоқда чиққан радио, телевизор, магнитофон ва бошқа асбобларни тузатишади. Пўлатжон эса фақат улар билан чекланмай, хорижда чиққан аппаратураларни ҳам созлайди. Таъбир жоиз бўлса, ўз ишининг моҳир билимдони. У жамоада энг интизомли, тартибли, ўз ишига масъулиятли ходимлардан. Ҳамиша унинг олдидан мижозларнинг фақат хурсанд бўлиб чиққанини кўрасиз.

Пўлат Султонов ҳақида бундай илиқ сўзларни унинг ҳамкасблари, мижозларидан ҳам эшитдик ва бевосита унинг иш фаолиятини кузатдик. Имкон қадар чаққон ҳаракат қилиб, асбоблардаги ток айланишлари, электр ҳаракатларини қоғоздаги микросхемасига қараб кузатишнинг майда заррачадай қисмлар ичидаги нуқсонни аниқлашнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун катта чидам, бардош керак. Чунки салгина чалғиса, эсдан чиқариши ва ҳамма ишни, кузатувни қайтадан бошлашга тўғри келади. Мураккаб соҳа бўлганлиги учун машаққатли томони ҳам кўп. Пўлатжон эса уни ҳар доим чин юракдан ҳис қилади. Хорижда ишлаб чиқарилган аппаратураларни бевосита мижознинг кўзи олдида тузатади. Бу эса ўзига бўлган ишончнинг бир кўринишидир.

— Мен ишда биринчи галда доим бир нарсага эътибор бераман, — дейди биз билан суҳбатда Пўлат Султонов. — У ҳам бўлса мижоз кайфиятидир. Эшикдан хомуш кириб келган кишининг менинг олдимдан хурсанд бўлиб чиқиб кетишини хоҳлайман ва шунга ҳаракат қиламан. Баъзида бирор носоз эҳтиёт қисмлариданми ёки бошқа сабабданми буюртма ўз вақтида тайёр бўлмаса ёки ундан мижознинг кўнгли тўлмаса, ўзимни ноқулай ҳис қиламан. Шунинг учун ишга бутун вужудим билан киришиб кетаман.

Юқорида радио-телевизор тузатиш катта ақл, билим талаб қиладиган соҳа эканлигини таъкидладик. Унга тайёр бўлиш учун эса киши бўш вақтларида имкон қадар миями дам олдирадиган машғулотлар билан шуғулланиши фойдалидир. Буни Пўлатжон яхши билади. Шунинг учун дам олиш кунларида дала-ҳовлисида томорқа ишлари билан машғул бўлади. Деҳқончиликдан яхшигина хабардор. Шунингдек, мусиқа эшитишни, техникага оид янги адабиётлар ўқишни яхши кўради.

Пўлат Султонов техникага қизиққан ёшларни жуда қадрлайди. Ўзи ҳам билганини уларга беришга ҳаракат қилади. Шогирдларидан Акмал Азларовдан умиди катта. У мактаб ўқувчиси бўлишига қарамай техника соҳасидан анчагина хабардор. У шу йили информатикадан республика ўқувчилари олимпиадасида 3-ўринни олди.

Кези келганда шуни ҳам айтиб ўтиш лозимки, Пўлат Султоновнинг республикамизнинг турли вилоятлари, шунингдек, Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон каби қардош республикаларда ҳам мижозлари бор. Улар олис йўл босиб айнан шу устага иш олиб келишади. Бу ҳам Пўлат Султонов учун катта шарафдир.

Назира СОДИҚОВА.

● **СУРАТДА: қўли гул уста Пўлат Султонов (чапда) ҳамкасблари билан иш устида.**

Козим Ўлмасов
олган сурат.

Диққат, янгилик!

ШУНДАЙ СИНФ БОР

ШАЙХОНТОҲУР туманидаги 41-мактабда нафақат шаҳримизда, балки республикамиздаги ҳеч бир мактаблардагига ўхшамаган шундай бир синф бор. Беш ва олти ёшли болалар ўқийдиган ушбу синфни болалар боғчасими ёки мактабнинг бошланғич синфими дея ҳайрон бўлиши мумкин киши. Дарс пайтида болалардан бирининг расм чизиб ўтирганини, бошқасининг китоб ўқиётганини, яна бошқасининг рўзғорда асқотадиган буюм ясаётганини кўриш мумкин. Парталар ҳам одатдагидай бир томонга қараб эмас, балки доира шаклида даврага ўхшатиб қўйилган. Синф ўзининг дарс ва дам олиш соатларига эга.

Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ёш авлоднинг иқтисодий билимларини бойитиш мақсадида мактаб ўқув дастурига иқтисодий сабоқлар дарсини киритишни режалаштирган. Шунга кўра 41-мактаб қошида тажрибасинов тариқасида ўқув мажмуи ташкил этилиб, Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институтининг доценти Зуҳра Валиева унинг барча ташкилий ишларини ўз зиммасига олди. У «Уйғониш» иқтисодга йўналтирилган ўқув мажмуи деб аталди. Мажмунинг илмий раҳбари Зуҳра Валиевадан ташқари фан ўқитувчиси Хайрулло Нуриддинов, меҳнат ўқитувчиси Нигора Абдуллаева ҳамда тижорат бўлими раҳбари Насиба Исмоиловалар болалар тарбиясига масъулдирлар.

Хўш, ўзига хос бу ўқув услуби қандай натижалар бермоқда? Япония мамлакати саноат соҳасидан ташқари бола тарбиясидаги ютуқлари билан ҳам жаҳонга машҳур. Бу ердаги мактабларда болалардан дарс пайтида маълум жойда маълум тартибда ўтириш, фақат ўқитувчи истаган услубда ўқиш талаб этилмайди. Улар ўзлари истаган ҳолатда ва услубда дарс ўқишади. Шунинг учун ҳам япон болалари «биз буни ўқимаганмиз» деб ўтирмай, исталган соҳада ўз билимларини намоён қилаверишади. Таълимдаги ушбу эркинлик натижаси бўлса керак, бу ерда энг қимматли нарса сифатида ақл саналади. «Уйғониш» ўқув мажмуида болаларга ўқитувчилар томонидан ҳеч қандай талаб қўйилмагани туфайли ўқувчилар дастурдаги Алифбе дарслигини икки ойда, математикани тўрт ойда ўқиб тугатишди. Бунда синфдаги 24 та болага 24 та ўқитиш услуби билан ёндошилди. Шунинг учун ҳам синфда «аълочи» ва «иккичи» ўқувчи деган гаплар йўқ.

Буюк юнон мутафаккири Арасту гўзал табиат қўйнида шогирдларига сабоқ берган, бу жой академия деб аталган экан. Файласуфнинг фикрича, табиат қучоғида инсоннинг тафаккур фаолияти кучаяди. Махсус синфда ҳам хонанинг бир қисми табиатни акс эттирувчи жонли бурчакка айлантирилган. Болалар бу ерда асосан овқатланиш ҳамда дам олиш соатларини ўтказишади. Ўқув дастурида атиги тўртта фан: математика, тил, табиат ва меҳнат дарслари мавжуд. Улар ҳам иқтисодга йўналтирилган тарзда олиб борилади, болаларга ҳисоб-китоб, савдо-сотиқ муомаласи, меҳнатни тўғри ташкил этиш каби бозор сирларини ўргатишади.

Таълим жараёнида ахлоқ-одобга алоҳида эътибор қаратилган. Болалар ўзаро сизлаб муомалада бўлишади. Ўқитувчилар ҳам ўз ўқувчиларига сиз дея мурожаат қилишади. Синфнинг ўз президенти бор. У очиқ овоз бериш йўли билан сайланган. Ушбу махсус ўқув мажмуининг келажаги ёрқинлигига нафақат мактаб маъмуриятининг, балки ота-оналарнинг ҳам ишончи катта. Улар ўз фарзандларида тобора намоён бўлаётган ижобий хислатлардан хурсанд. Бундан ташқари мазкур синф республика миллий банкида ўз ҳисоб рақамини очган. Келажакда синф қошида кичик корхона очиш ҳам мўлжалланган. Бугунданоқ болалар меҳнат дарсида ясаган рўзғор буюмлари сотувда ўз харидорларини топди.

Бу каби махсус ўқув мажмуи ҳозиргача Латвия ва Қирғизистонда бор эди. Эндиликда республикамиз ҳам жаҳон талабларига жавоб берувчи ўқув тизимига эга бўлди.

Абдумалик
АБДУРАҲМОНОВ.

● **Яқинда уйимизда тўсатдан чироқ ўчиб қолди. Лекин афсуски, қўнғироқ қилайлик десак телефонлар рақамини билмай бошимиз қотди. Агар иложи бўлса «Оқшом» саҳифасида электр тармоқлари корхоналарининг телефонларини берсангиз.**

Дилшод ҚОСИМОВ.

Сўраган эдингиз...

АГАР ЧИРОҚ ЎЧИБ ҚОЛСА

Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонаси қошида марказий бюро ташкил этилган бўлиб, бу ерда қуйи вольтли тармоқларда чироқ ўчиб қолган ҳолларда аҳолидан буюртмалар қабул қилинади. Бюро Абдулла Тўқай кўчасидаги 101-уйда жойлашган бўлиб, телефонлари — 33-77-53, 33-78-46.

Бюрога ўз вақтида мурожаат қилсангиз қуйи вольтли тармоқларда юз берган носозликлар кафолатли ва сифатли этиб бартараф қилинади. Бунинг учун туман электр тармоқлари корхонаси телефонларини ҳам билиб қўйсангиз зарар қилмайсиз. Собир Раҳимов туман электр корхонаси — 42-98-21, 42-46-95; Чилонзор туман электр корхонаси — 77-19-72, 77-24-52; Миробод туман электр корхонаси —91-15-92; Юнусобод туман электр корхонаси — 24-62-93, 24-15-63; Мирзо Улуғбек туман электр корхонаси — 67-58-24, 67-58-15; Яккасарой туман электр корхонаси — 50-37-78; 50-19-67; Шайхонтоҳур туман электр корхонаси — 78-97-64, 78-87-11; Ҳамза туман электр корхонаси — 33-84-29, 33-43-10; Сергели туман электр корхонаси — 58-68-36, 58-38-60; Акмал Икромов туман электр корхонаси— 74-14-81, 74-20-16; Бектемир туман электр корхонаси — 21693, 21062.

Бу—қизиқ

ТАЪРИФИ ЗЎР АТИРЛАР

«АТИР» сўзи айни пайтда «француз» сўзини ифодалайди, англатади десак тўғри бўлади. Бу ўзининг маълум тарихига эга, албатта. Атир бизнинг давримизгача немисча ёки инглизча маҳсулот сифатида етиб келиши мумкин эди. Қачонки Оврупода атир-упа саноати ривож топа бошлаганда унинг асосий харид қилувчиси Париж, яна ҳам аниқроғи Версал бўлди. Шу тариқа атир Францияда оламжаҳон шуҳрат келтирувчи омил сифатида яшаб қолди.

Атир тайёрлашнинг ўзи осонми? Ахир унга ниҳоятда узоқ вақт сақланиб турадиган, энг муҳими ёқимли, хушбўй керак. Атир бунёд бўлгунча кўпгина усуллардан фойдаланишган. Неронинг даврида ҳид яратишнинг антиқа усули бор эди: полга атиргулнинг гулбаргларини сочиб ташлашарди. Версалда эса хоналарга апельсин экишарди. Қиролларнинг, қироличаларнинг кийим-бошларини атиргуллар билан тозалашган. Чўнтакларига гулбаргларини тўлдириб қўйишган.

Буюк император Наполеон ҳамиша «Жан-Мари Фарина» одеколонидан фойдаланган. У 1693 йилда кашф қилинган эди. Одеколон сўзи «О де Колон.» («Кельн суви») деган маънони англатади. Ушбу сув ҳозирги кунда ҳам тайёрланади. Фақат номи «Кўҳна ультра» деб аталади. Ушбу янги номда 101 йилдан бери чиқарилади.

Йиллар ўтиши билан атир-упа саноати ҳам янги-янги кашфиётлар қилиш сари дадил одимлади. Бўлмаса ушбу саноат эгалари мўмай даромаддан ажралиб қолар эдилар.

1982 йилда машҳур киноартист Элизабет Тейлор француз усталарига «Пэшн» атирини буюртиради. Ушбу буюртмани бажонидил ва жуда тез бажариб беришди. Француз атирчилари ушбу атир Америка дўконларидан мустаҳкам ўрин олиши учун 17 миллион доллар сарфладилар. «Пэшн»нинг ҳиди шу даражада узоқ вақт сақланиб турардики, унинг бир томчисини қўлга томизиб, 3—4 марта совунлаб ювса ҳам кетмасди. Янги атир ниҳоятда оммалашиб кетгандан сўнг Тейлор Францияга яна ҳужум бошлади. «Пассьон» номли янги атирга буюртма берди. Лекин шу номда атир чиқар эди. Тейлорнинг барча уринишлари бекор кетди.

Францияда атирларнинг номи, албатта, шу юртга тегишли бўлиши керак. Масалан, «Париж», «Вуаля Пуркуа», «Герлн», яқиндагина чиққан «О-ля-ля» каби атирлар аёллар ўртасида ниҳоятда машҳур. Ушбу атирларнинг эгалари ҳам турли-туман: Сен Лоран, Адзоро ва ҳоказо.

Энди бир савол туғилади. Нима учун ҳақиқий атир ниҳоятда қиммат туради? Унинг асосини ташкил қилувчи мускус, агар у энг тозаси бўлса, бир килограммига 530 минг доллар тўланади. Яна бир зарур маҳсулот кулранг амбрадир. У кашалотларнинг терисига ёпишганича бирга сузиб юради. Нархи 1 килограмми учун 10 минг доллар. Сўнгра «мушук мўйлови» ҳам атир учун жуда зарур ҳисобланади. Унинг 1 килограммига 4 минг доллар тўланади. Кўпинчалик эса атир тайёрлашда жасмин, гулбарглардан фойдаланилади. Уларни шу гулларни етиштирадиган мамлакатлар тайёрлаб сотади. Энг қиммат гулбарг 25 минг доллар. Энг арзони эса 1000 доллар. Жасминни «Шанел—5» атирида жуда ҳам кўплаб учратилади. Шунинг учун машҳур «Шанел» фирмаси жасмин экиб ўстирадиган оила билан шартнома тузган.

Ҳозирги кунда Лондондаги «Харродс» ва Париждаги «Галери Лафайет» дўконларида Жан-Поль Готьенинг атирлари энг харидоргир ҳисобланади. Уларни тайёрлаб сотувга чиқариш учун 8 миллион франк сарф бўлган. Бу унчалик катта маблағ эмас. Масалан, Ланком фирмаси «Трезор» атири учун 26 миллион харж қилган. Албатта фойдаси ҳам чакана бўлмади: 130 миллионни ташкил этди.

Кейинги йилларда Франциядаги барча атир-упа фирмалари борган сари табиий гулгиёҳлардан кенг фойдаланмоқда. Бу ўз навбатида атирларнинг қимматини оширмоқда.

Атир Франциянинг жаҳон миқёсидаги эътиборини қозониб турган соҳалардан биридир. Ҳали бирон давлат йўқки у ердаги дўконларда француз атири тавсия қилинганда харидорнинг чеҳрасига табассум ёйилмаган бўлсин. Шу сўзнинг ўзиёқ француз атирчиларининг қанчалар меҳнатсеварлигидан далолат беради. Зеро, Франция хаёлимизга келганда беихтиёр димоқларга хушбўй ҳидлар урилиши бежиз эмас.

Тоҳир МАҲКАМОВ
тайёрлаган.

ЧОРРАҲА

Болаларни тасодифлардан асрайлик

ЙЎЛНИНГ АЧЧИҚ САБОҒИ

БУГУН биз фарзандларимизни безавол, бешикаст қилиб ўстира олсак, одобли, илмли қилиб тарбияласак, улар эртага миллатнинг гулига, Ватаннинг фахрига айланадилар. Зеро ҳар томонлама баркамол авлод юртни обод, элни бой-бадавлат этиш йўлида сидқидилдан меҳнат қилади.

Лекин шахсни тарбиялаб камол топтиришнинг ўзига яраша машаққатлари, қийинчиликлари ва муаммолари бор. Хизмат бурчимни ўташ нуқтаи назаридан келиб чиқиб, улардан бирини тилга олишни ва «Оқшом» муштарийлари билан бу ҳақда атрофлича фикр алмашишни истардим.

Йўлдаги фалокатлар туфайли баъзи одамларнинг ҳаёт гули бевақт сўлиётганлигига гувоҳ бўлиш бир азоб бўлса, ғилдирак остида қолаётган болаларни кўриш ундан минг чандон азоб.

Шу йилнинг ўтган тўрт ойида шаҳар кўчаларида болалар билан боғлиқ бўлган 191 та фалокат юз бериб, улардан 14 та хонадон дилбандидан айрилди, 182 нафар бола эса даволаниш учун касалхонага ётқизилди.

Биргина мисол. 1 апрель куни Мирзо Улуғбек туманидаги Буюк Ипак йўли кўчасининг 485-уйи қаршисида 8 ёшли бола «КаМАЗ» автомашинаси зарбига учради. Норасида воқеа юз берган жойда нобуд бўлди.

Хўш, нега болалар иштирокидаги кўнгилсиз воқеалар оқими сира тўхтамаётир? Бу савол кўпчиликни қийнайди, албатта. Таҳлил шуни кўрсатмоқдаки, унинг сабаблари ўзгараётгани йўқ. Ҳамон болалар яқинлашиб қолган транспорт воситаси олдидан ўтиш, транспорт, иншоотлар, дарахтлар олдидан йўлнинг қатнов қисмига чиқиш, йўлнинг белгиланмаган қисмидан кесиб ўтиш, йўлнинг қатнов қисмида ўйнаш, транспорт воситаларига осилиш оқибатида жабр кўришмоқда.

Фалокатлар ҳафтанинг душанба, сешанба, чоршанба ва шанба кунлари содир бўлмоқда. Улар кўпроқ соат 13 дан соат 19 гача бўлган оралиқда юз бераётганлиги кузатилмоқда. Энг оғир оқибатлар билан тугайдиган тўқнашувлар сони соат 19 билан 21 оралиғида жуда юқори.

Мен бу таҳлилга ота-оналар, мактаблар ва мактабгача тарбия муассасалари жамоалари диққатини тортмоқчиман. Албатта, улар болалар билан ишлаш пайтида буни эътиборга олсалар, фойдадан холи бўлмасди.

Рўй-рост тан олиш керак. Болалар ўртасида йўл транспорт ҳодисалари олдини олиш ишларига бепарволик билан қараш ҳоллари учраб турибди.

Маълумки, болаларга йўл ҳаракати қоидаларини ўргатишда мактаб бекиёс ўрин тутади. Лекин текширишлардан сезилмоқдаки, йўл интизоми бўйича сабоқ беришга ўта юзаки муносабатда бўлинмоқда. Йўл ҳаракати бўйича дарсларни ўқувчиларга дуч келган муаллимлар ўтадилар. Шунинг учун кўплаб дарслар фақат шунчаки «тўғри юр», «йўлда ўйнама» қабилидаги суҳбат тарзида бўлаётганлиги учун самараси паст. Йўл интизомига бағишланган журналнинг қисми тўлдириб борилмайди, болаларнинг билими баҳоланмайди. Кўплаб мактабларда на автомайдончалар, на ҳаракат хавфсизлиги бурчаклари мавжуд. Нега мактаб йўлда болалар хавфсизлигини таъминлаш ишига ўгай кўз билан қарайди? Бунинг сабаби жуда оддий. Йўл ҳаракати қоидалари бўйича 17 соатлик дастур тарбия соати ҳисобидан бажарилади. Шунинг учун дарс бераётган ўқитувчига ҳақ тўланмайди. Моддий манфаатдорлик кўрмаган кишидан дарсни сифатли ва ўз вақтида ўтказиб боришни талаб этиш эса жуда мушкул. Ҳал этилмай келинаётган яна бир муаммо бор. Жонкуяр метросозларимиз ҳамшаҳарларимиз узоғини яқин қилиш мақсадида лаҳм қазишаётганларида кўзни чирт юмиб пойтахтдагина эмас, балки бутун жумҳуриятда ягона бўлган болалар автошаҳарчасини бузиб ташладилар. Ўрнига янги автошаҳарча бунёд этиш ҳақида қуруқ ваъдалар берилди.

Албатта, болани йўлда ўзини тўғри тутишга кўниктиришда катталарнинг роли катта. Чунки кўча-кўйда биз қандай юришимиздан улар ўрнак олишади. Кўплаб ота-оналар болаларини етаклаб қоидани қўпол равишда бузадилар, ҳатто уларни фалокатга дучор этадилар.

Кўп вақт бўлгани йўқ, катталарнинг эҳтиётсизлиги ва ҳайдовчининг бепарволиги оқибатида даҳшатли фожиа рўй берди. Бекатда автобус тўхташи билан оломон ўзини унга урди. Ўзидан бошқа ҳеч кимни кўрмаётган ва сезмаётган йўловчилар олдинда турган 6 ёшли қизчани тўппа-тўғри ғилдирак остига итариб юборишди, ҳайдовчи эса бекатдагилар хавфсизлигига тўла ишонч ҳосил қилмасдан автобусни ўрнидан қўзғатди. Боланинг изтиробга тўла сўнгги қичқириғи кўпчиликни эс-ҳушига келтирди. Қизча касалхонага олиб кетилаётганда оламдан ўтди...

Маълумки, мустақиллик шарофати билан қадриятларимиз булоғи қайтадан кўз очди. Яна дилимизда, тилимизда мурувват, саховат, диёнат ва инсоф каби табаррук сўзлар янграмоқда. Бироқ кейинги пайтда шаҳар йўлларида ҳеч бир қолипга сиғмайдиган воқеалар бот-бот такрорланмоқда.

Ҳайдовчиларнинг баъзи бирлари йўл-транспорт ҳодисаси содир этилган жойдан ғойиб бўлиб, жабрдийда норасидаларга бағритошлик қилмоқдалар. Биз уларнинг биттасини ҳам қўймай топишга ҳаракат қилиб, тегишли жазо белгиланишига эришмоқдамиз. Гап фақат бундагина эмас. Бу ҳатти-ҳаракатнинг маънавий томонлари ҳам бор. Қарангки, бировнинг фарзандини машинада уриб юбориб қочиб кетади-ю, уйида ўзининг арзандасини тиззасига олиб эркалайди. Агар вақтида ёрдам кўрсатганида тирик қолиши мумкин бўлган боланинг ота-онаси кўзларидан тўкилаётган ёшлар унинг қувончига раҳна солармикан?! Бундай фалокатга ўзи ҳам учраши мумкинлиги ҳақидаги оғир ўйлар боласи бошини силаётган қўлларига титроқ солармикан?! Халқимиз пичоқни аввал ўзингга ур, оғримаса бировга, деб бежиз айтмаган.

Илм-тарбия ўчоқларида йўл ҳаракати қоидаларини тарғиб қилишда ва болалар ўртасида йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш борасида ҳамкорлик қилиш зарурати давр талаби, Ватан тақдирини эртага белгиловчи авлодни ғам-ғуссасиз ўстириш талабидир.

Ҳозирги бозор муносабатларига асосланган иқтисодиётга ўтиш пайтида йўлларда болаларнинг ҳаракат хавфсизлигини таъминлашдан манфаатдор идоралар, жамоат ташкилотлари ва ҳомийлар кучини мувофиқлаштирадиган марказ ёки кенгаш тузиш тақозоси кун тартибидаги долзарб масалага айланмоқда. Кўпдан қуён қочиб қутулмас, дейдилар. Бамаслаҳат ва баҳамжиҳат иш кўриш билан хайрли мақсадга — болаларни фалокатдан асрашга эришиш мумкин.

Мана, ҳозир мактаб парталари бўшаб, ўқувчилар ёзги таътилга чиқдилар. Демак, йўлларда болаларнинг кўпайиши эҳтимоли ортди. Биз ҳайдовчилар, ота-оналар ва қолаверса болаларнинг ўзларини бундай ҳолатга тайёрлаш мақсадида «Шаҳар йўлларида болалар хавфсизлигини таъминлаш ойлиги» ўтказдик. Унда ДАН ходимлари мактаблар билан алоқаларни янада кучайтирдилар, турли мавзуларда суҳбатлар, ота-оналар билан учрашувлар ўтказилди.

Истардикки, бу каби тадбирларда шаҳримиз жамоатчилиги ҳам кенг иштирок этса. Чунки бола йўл ҳаракати қоидалари бўйича сабоқни бевосита йўлда олмасин. Зеро, бу аччиқ сабоқдир.

Холмат ЗОКИРОВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси Давлат автомобиль назорати бошқармасининг бошлиғи, милиция подполковниги.

Тошкент шаҳар Давлат автомобиль назорати бошқармаси диагностика хизматининг ходими Э. Ҳожиматов навбатдаги машинанинг техник ҳолатини текширмоқда.

Даврон Аҳмад олган сурат.

Гапни гапир уққанга

ЗЎРАКИ ИХТИРОЧИЛИК

РАВОН йўлда бораётган янги русумдаги машина бизни фақат транспорт воситаси сифатида қизиқтиради, холос. Бу табиий, албатта. Ҳолбуки, автомобиль дунёга келишидан бурун қанчадан-қанча босқичлардан ўтмайди, дейсиз.

Машинанинг юк кўтариш даражаси, хавфсиз ҳаракатланиши, ёнилғини тежаб-тергаб сарфлаши ва бошқа томонлари элак-элак қилиб текширилади. Хуллас, тегирмондан бутун чиққан автомобиль завод конвейерига қўйилади.

Энди ундаги энг арзимасдай туюлган бирон-бир қисмини ўзбошимчалик билан ўзгартириш ҳам хунук тугаши мумкин. Шунинг учун йўл ҳаракати қоидаларида завод чиқарган конструкцияга «тузатиш» киритиш қатъиян тақиқланган. Афсуски, кейинги пайтда автомобиль яратишда ўзини салкам Форд деб билганлар учраб турибди, улар ўйлаб топаётган «янгиликлар»дан айниқса «КаМАЗ» русумли машиналар қаттиқ азият чекмоқда. Қудратли транспорт воситасининг имкониятларини янада кўтариш мақсадида қўшимча ёнилғи баклари ўрнатилмоқда, бортлар баландлиги оширилмоқда, кузовлар қайтадан жиҳозланмоқда.

Давлат автомобиль назорати хизмати томонидан ҳозирги вақт қийинчиликларини эътиборга олиб, ҳаракат хавфсизлигини таъминлаган ҳолда айрим нарсаларга рухсат берилмоқда. Ҳозирги ёнилғи танқислиги жиддий муаммога айланганлиги учун 21398—98 рақамли давлат андозаси талаблари асосида сиғимидаги ёнилғиси 1 минг километрга етадиган битта қўшимча ёнилғи идиши ўрнатишга ижозат этилди. Шунда ҳам унга ҳаво кирмаслиги, оғзи зич ёпилиши, ёнилғи ўтказгичлардан оқмаслиги ва ёнилғидан сақлаш талабларига тўлиқ жавоб бериши лозим. Шунингдек, уни юз бериши мумкин бўлган тўқнашувлардаги зарбалардан ҳоли жойга ва мувозанати сақланган ҳолда ўрнатилиши талаб этилади.

Бироқ давлатга ва хусусий шахсларга қарашли автомобилларда юқоридаги талабларга хилоф иш тутиш ҳоллари учрамоқда. Айрим узоқ манзилни кўзлаган ҳайдовчилар берилган рухсатномаларни ҳаддан зиёд суиистеъмол қилмоқдалар, ёнилғи сиғими ҳатто 3 тоннагача бўлган бакларни машинанинг дуч келган жойига ўрнатиб ташлашмоқда. Агар кўнгилсиз ҳодиса содир бўлса, бундай баклар қўзғалиши ва ёнилғи тўкилиши мумкин. Бу эса ёнғин ёки портлаш билан тугайдиган оғир фожеа сабабчиси бўлади.

Қоидага хилоф равишда бак ўрнатиш ҳайдовчи ўриндиғи остига мина қўйиш билан баробардир. У исталган пайтда «ихтирочи»ни машинасию юки билан осмонга «учириши» ҳеч гап эмас.

Бундай хавфли машина рулини тутган ҳайдовчилар билан таништириб ўтишни истардик. Тошкентдаги «Қурилиштранс»нинг автокорхонасига қарашли «КаМАЗ-5410» русумли 23-34 ТНН рақамли автомашина ҳайдовчиси А. Бахтиев, «Ўзқурилишмеханизация»га қарашли «КаМАЗ-53208» русумли 99-17 ТНМ рақамли автомашина ҳайдовчиси Н. Басов ва бошқалар рухсатномасиз қўшимча бак ёки қўлбола бак ўрнатиб олганлардан ҳисобланади.

Узоқ йўлга отланаётган ва оиласи бағрига эсон-омон, соғ қайтишни истаган ҳайдовчилардан зўраки ихтирочиликни йиғиштириб қўйишларини сўрардик.

Одил ХЎЖАЕВ,
Тошкент шаҳар, ДАНБ техника назорати бўлими бошлиғи, милиция майори.

ДАСТУР АСОСИДА

АКМАЛ Икромов туманида болаларга йўл ҳаракати қоидаларини ўргатиш ишлари яхши йўлга қўйилган. Бу эса ўзининг ижобий натижаларини бермоқда. Чунончи, туман мактабларида ҳозирда йўл ҳаракати қоидалари 17 соатли дастур асосида 1—9-синфларда ўқитилаяпти. ДАН ходимлари жойларда суҳбатлар ўтказишяпти. «Ёш ҳаракат назоратчилари» гуруҳлари барча мактабларда тузилиб, ўз иш режаси асосида фаолият юритяпти. Яқинда барча мактаблар «ЁҲН» жамоалари иштирокида туман «Яшил чироқ» кўрик-танловининг саралаш мусобақалари ўтказилди. А. Икромов туман ўқувчилар техник ижодиёти маркази ва туман Давлат автомобиль назорати бўлими ходимлари билан биргаликда ушбу мусобақа дастури ишлаб чиқилди. Сўнг пиёдалар ҳаракати, транспорт воситалари ҳаракати, биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш, ёш ҳаракат назоратчилари фаолияти, велосипедчиларнинг назарий билими, велосипедда фигурали учиш, ҳаракатни мувофиқлаштирувчилар кўриги, тестларда имтиҳон, кўргазмали қуроллар, макетлар, варақалар кўриги, ташвиқот гуруҳининг чиқишлари шартлари бўйича кўрик-танлов ўтказилди. Туман «ЁҲН» финалига ғолиб жамоалар—106, 123, 297-мактаб ўқувчилари йўлланма олишди. Русийзабон мактаблар орасида эса 296 ва 44-мактаблар шаҳар мусобақаси иштирокчиси бўлиш учун мусобақалашдилар.

Келинг, ўқитувчи ва ДАН хизмати ходимлари серқатнов кўчаларда болаларни тартибга чақириб юрмасликлари учун уларга кўчаларда ўйнаш, йўл ҳаракати қоидаларини ўрганиш учун шароит яратайлик.

Р. ИБРОҲИМОВ,
Акмал Икромов туман ўқувчилар техник ижодиёти маркази директори.
Ю. ИСРОИЛХЎЖАЕВ,
Акмал Икромов туман ДАН бўлими тарғибот хизмати ходими.

Ойнадан ўпкаламанг

ШИША БАНДИЛАРИ

ЙЎЛДАГИ энг оғир фалокатлар маст ҳайдовчилар томонидан содир этилиши сир эмас. Кейинги пайтда негадир транспорт воситаси рулини маст ҳолатда бошқараётганлар сони юқори бўлиб қолмоқда.

Шу муносабат билан «Чорраҳа»да махсус рукн очишга ва уни «Ойнадан ўпкаламанг» деб номлашга қарор қилдик.

«Бўстон» фирмаси директори ўринбосари Ф. Тўлаганов, «Самарқанд» ресторани омбор мудири Д. Даминов, «Трансагентлик» механиги А. Рагожников, Ўзбекистон халқ демократик партиясининг Бектемир тумани кенгаши ҳайдовчиси А. Козимов, 128-мактаб ўқитувчиси Ғ. Набиев, Тошкент тўқимачилик комбинати цехи бошлиғи Р. Содиқов, «Альтернатива» кичик корхонаси ҳайдовчиси Ю. Черкасов, шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармаси автохўжалиги ҳайдовчиси Х. Абдуллаев, Тошкент сут комбинати омбор мудири Н. Муҳамаджонов, 8-ёнилғи қуйиш тармоғи оператори Ж. Раҳимов, 2515-автоколонна ҳайдовчиси Х. Сотиволдиевлар шулар жумласидандир.

Дастурхон олдида кайфу сафо суриб, йўлда ҳаракат хавфсизлигига путур етказаётган оу кимсаларга меҳнат жамоалари қандай баҳо бериши бизни қизиқтиради.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

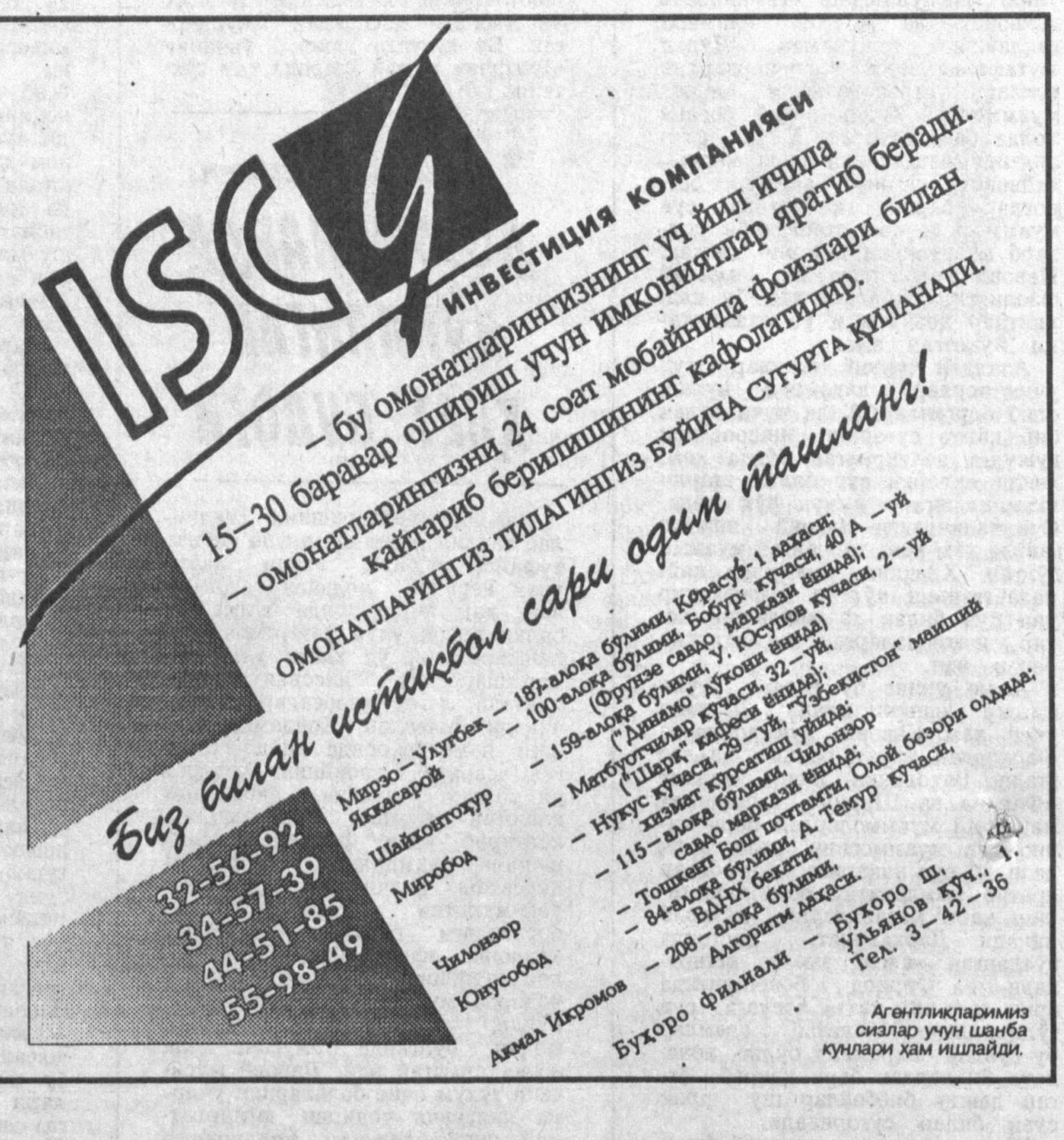

Америка тамакисининг энг яхши навларидан
АЪЛО СИФАТЛИ ЯПОНИЯ
СИГАРЕТЛАРИ! А КЛАССИ
(Marlboro)

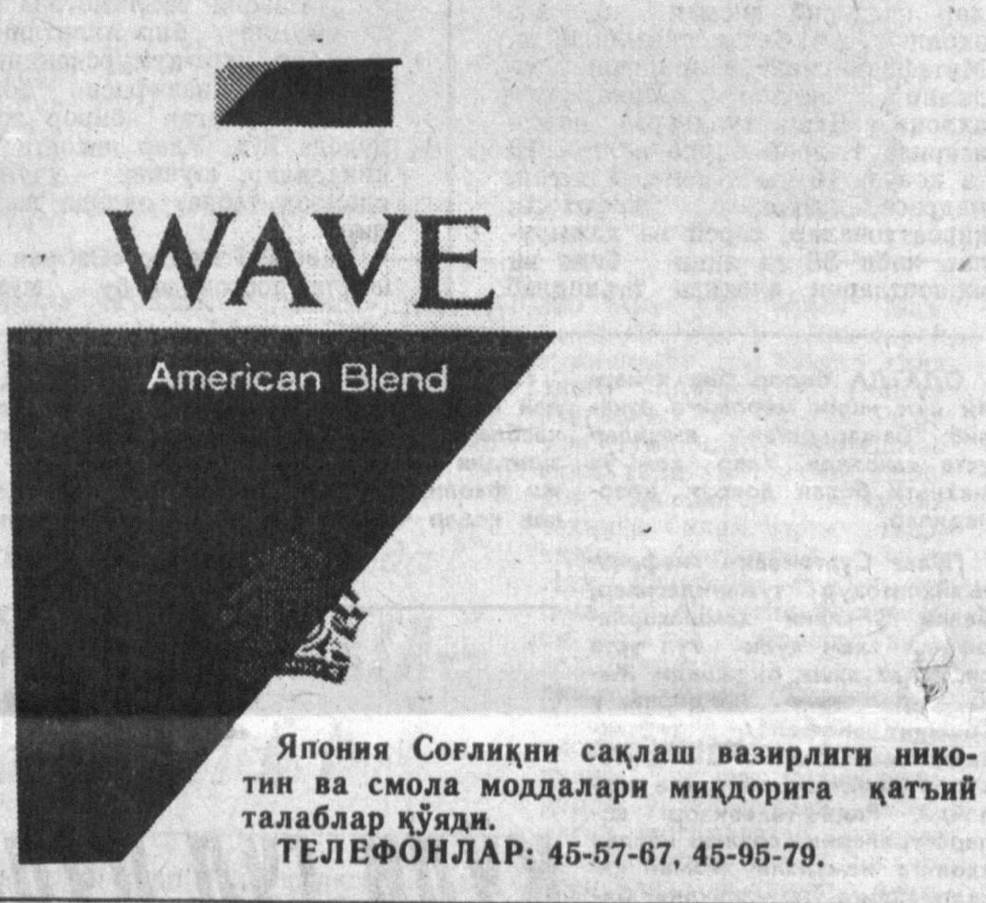

Япония Соғлиқни сақлаш вазирлиги никотин ва смола моддалари миқдорига қатъий талаблар қўяди.
ТЕЛЕФОНЛАР: 45-57-67, 45-95-79.

«ВОДОКАНАЛ» ТРЕСТИ

1994 й. 1 июндан ўз абонентларига жорий этилган янги тарифлар (қўшимча қиймат солиғини ҳисобга олган ҳолда)

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Электр, электрташувчилар ва тегишли равишда бошқа материалларнинг нархлари ошиши, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1994 й. 26 майдаги иш ҳақини 1,5 бараварга ошириш тўғрисидаги Фармонига биноан сувдан фойдаланиш ва шаҳар канализацияси хизматларига доир тарифлар ошади:

(СУВҚУВУР СУВИ (1 $м^3$ учун сўм-купон)

— аҳоли (белгиланган нарх) —	20—00
— гуруҳий сувқувур —	20—00
— бюджет ташкилотлари —	100—00
— хўжалик ҳисобидаги коммунал-маиший корхоналар	213—00
— саноат, қурилиш, транспорт ва ҳ. к.	288—00

(ОҚАВА СУВЛАР (1 $м^3$ учун сўм-купон)

— аҳоли (белгиланган нарх) —	15—00
— бюджет ташкилотлар —	44—00
— хўжалик ҳисобидаги коммунал-маиший корхоналар	100—00
— саноат, транспорт, қурилиш ва ҳ. к.	163—00

«БОДОМЗОР» АКЦИОНЕРЛИК ЖАМИЯТИ

— тўлқинсимон шифер;
— томат паста;
— шакар;
— люминисцент лампалар;
— қизувчи лампаларни

ОМБОРЛАРДАН СОТАДИ

Нақд пул ва пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўланади.

Мулоқот учун телефон: 34-20-81.

Толибжон Содиқов номидаги Халқаро ноҳукумат мусиқа хайрия жамғармаси жамғарма бошқармаси аъзоси **Нафиса ИБРОҲИМОВАнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг қариндош-уруғлари ва яқинларига ҳамдардлик изҳор этади.

Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университети жамоаси жисмоний тарбия кафедрасининг катта ўқитувчиси **Нил Мирзаевич ҲАЙДАРОВнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзолари, яқинларига ҳамдардлик изҳор этади.

Тошкент шаҳар Сув хўжалиги бошқармаси жамоаси бошқарма бўлиғи Ш. Шоназаровга синглиси **Муҳаббатхон АЛИМОВАнинг** бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Жасур» ишлаб чиқариш-тижорат фирмаси савдо-сотиқ бўйича бош мутахассиси **Қудрат ПЎЛАТОВнинг** бевақт вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига ҳамдардлик изҳор этади.

Тошкент шаҳар Фуқароларга хизмат кўрсатиш бошқармаси жамоаси бошқарманинг бош муҳандиси Л. Ҳ. Қаюмовга отаси **Ҳабибулла Қаюмович ҚАЮМОВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор қилади.

Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси собиқ судья **Ҳамида Шукуровна ШУКУРОВАнинг** вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

Ижарадаги 8-автотранспорт корхонасининг жамоаси автобаза директори Р. С. Иброҳимовга онаси **Нафиса ИБРОҲИМОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича ~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—993.

• Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди 11.50

1 2 3 4 5 6.